

MICHAŁ CEGLAREK (Warszawa – Kraków)
orcid.org/ 0000-0003-4354-131X

„OD KAMYKÓW DO MOZAIKI”.
ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ
KRYSTYNY MARII KOBYLAŃSKIEJ
(6 VIII 1922 – 30 I 2009)

Abstract

“FROM PUZZLES TO PORTRAITS”. THE LIFE AND ACTIVITY
OF KRZYSTYNA MARIA KOBYLAŃSKA (6 VIII 1922 – 30 I 2009)

The article presents Krystyna Maria Kobylańska (1922–2009) and her professional activity as musicologist, Chopin-scholar and Museum Curator. Kobylańska is also the author of many significant publications on the life and work of Frédéric Chopin. She devoted her entire life to the work of the Polish composer.

Keywords: Krystyna Maria Kobylańska, Frédéric (Fryderyk) Chopin, Chopin’s work, musicology, Fryderyk Chopin Museum in Warsaw, Polish music historiography

Słowa kluczowe: Krystyna Maria Kobylańska, Fryderyk Chopin, twórczość Chopina, muzykologia, Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie, polska historiografia muzyczna

Krystyna Maria Kobylańska zapisała się w polskiej historiografii muzycznej XX wieku złotymi głoškami. Całe swoje życie poświęciła badaniom nad osobą i twórczością jednego z największych polskich kompozytorów – Fryderyka Chopina. Efektem jej mozolnej i skrupulatnej pracy naukowej były pionierskie dzieła dotyczące chociażby rękopisów Chopina i jego spuścizny epistolograficznej. Kobylańska prowadziła swoje badania zarówno w kraju, jak i zagranicą. W poszukiwaniu nowych dokumentów i pamiątek związanych z Chopinem odwiedziła niezmierną liczbę archiwów, bibliotek, antykwariatów oraz prywatnych kolekcji w wielu krajach Europy a także poza nią. Spotykała się i korespondowała z wieloma uznanymi chopinologami na całym świecie. Przez blisko 15 lat związana była zawodowo z Muzeum Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

W 2007 r. Krystyna Kobylańska przekazała swoje bogate archiwum do zbiorów Muzeum Fryderyka Chopina, mieszczącego się w Zamku Ostrogskich w Warszawie,

będącego częścią Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina. Do tego samego Muzeum, z którego ponad 40 lat wcześniej została zwolniona. Archiwalia zapakowane były w pudła i znajdowały się w stanie nieuporządkowanym. Zapoczątkowany w 2020 r. proces ich zabezpieczenia, merytorycznego segregowania w teczki, a następnie opisania i skatalogowania był bezpośrednim impulsem do opracowania pierwszej i całościowej biografii tej niezwyklej i wybitnej badaczki, która dotychczas nie doczekała się zainteresowania ze strony polskiej biografistyki. Przekazane przez Kobyłańską materiały archiwalne stanowiły bazą źródłową do skonstruowania niniejszego artykułu. Rolę pomocniczą i uzupełniającą stanowiły m.in. czasopisma, w których polska badaczka publikowała wyniki swoich poszukiwań.

Okres młodzińczy

Krystyna Kobyłańska urodziła się 6 VIII 1922 r. w Brześciu nad Bugiem. Jej rodzicami byli Józef Władysław Kobyłański oraz Władysława z domu Henzlikiewicz. Duży wpływ na pierwsze lata jej życia miała zapewne praca zawodowa ojca Józefa, który był oficerem w służbie czynnej. Niedługo po narodzinach córki, tj. w 1924 r., kapitan piechoty Józef Kobyłański otrzymał przeniesienie z Okręgu Korpusu Nr IX w Brześciu nad Bugiem do 5 Pułku Strzelców Podhalańskich, który stacjonował w garnizonie Przemyśl (Okręg Korpusu Nr X) i objął stanowisko dowódcy 7 kompanii¹. To właśnie w Przemyślu Krystyna Kobyłańska, jak sama wyznała w wywiadzie, którego udzieliła „Ruchowi Muzycznemu”, od szóstego roku życia uczyła się grać na fortepianie oraz tańczyć. Wiedzę teoretyczną zdobywała najpierw pod kierunkiem prywatnych nauczycieli, a następnie w szkole muzycznej, którą prowadziła Władysława Chulawska. Była to pierwsza w Przemyślu szkoła gimnastyki rytmicznej, tańca i baletu². Tutaj także Kobyłańska uczęszczała do szkoły powszechnej³. Po wielu latach, będzie tu często wracać, a sam Przemyśl uważać za swoje najdroższe miasto⁴.

Kolejny etap w życiu Krystyny Kobyłańskiej rozpoczął się wraz z przeniesieniem jej ojca z Przemyśla do Warszawy. W marcu 1931 r. kapitan Józef Kobyłański otrzymał przydział do Dowództwa Korpusu Ochrony Pogranicza⁵. Po przeprowadzce do stolicy Kobyłańska kontynuuje swoje zainteresowania muzyczne, uczęszczając

¹ Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego (dalej: CAW-WBH), sygn. AP 13293, Akta personalne Józefa Władysława Kobyłańskiego.

² W. Chulawska była uczennicą warszawskiej szkoły baletowej. Jej szkoła gimnastyki rytmicznej, tańca i baletu działała w Przemyślu do 1939 r. Zob. Z. Felczyński, „*Fredreum*” i inne teatry przemyskie w latach 1696–1960, Kraków 1966, s. 311.

³ Archiwum Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie (dalej: AMFCW), Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczka 710, Centre National de la Recherche Scientifique Paris 1965–1967, Życiorys, b. p.

⁴ Por. A. Ożóg, „*Chopin w kraju*”, „Życie Ziemi Przemyskiej: organ KM i KP Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej” 1955, nr 14, s. 3.

⁵ CAW-WBH, sygn. AP 13293, Akta personalne Józefa Władysława Kobyłańskiego.

m.in. do Szkoły Tańca Scenicznego⁶, która w owym czasie była prowadzona przez Tacjanę Wysocką⁷. W Warszawie przyszła badaczka życia i twórczości Fryderyka Chopina ukończyła naukę w szkole powszechnej (z wynikiem bardzo dobrym).

Momentem, który diametralnie zmienił dotychczasowy tryb życia młodej Krystyny Kobyleńskiej, był wybuch II wojny światowej we wrześniu 1939 r. Jej ojciec, będąc oficerem Wojska Polskiego, został zmobilizowany i wyruszył na front. Po przegranej wojnie obronnej Józef Władysław Kobyleński, jak większość polskich oficerów, trafił do niemieckiej niewoli i był przetrzymywany w oflagach VI E Dorsten koło Dortmundu w Westfalii (blisko granicy z Holandią) i VI B Dössel niedaleko Warburga we wschodniej Westfalii⁸.

Upadek państwa i w jego konsekwencji okupacja hitlerowska spowodowały nastanie terroru i walki z wszelkimi przejawami polskości. Pomimo wielu niebezpieczeństw, wrażliwa i spragniona wiedzy Krystyna zaczęła uczęszczać na tajne komplety gimnazjalne. W ten sposób ukończyła w 1941 r. Prywatne Żeńskie Gimnazjum i Liceum Anny Jakubowskiej⁹, uzyskując świadectwo dojrzałości¹⁰. Zapewne po pomyślnie zdanej konspiracyjnej maturze dalej, na ile było to wówczas możliwe, rozwijała swoje muzyczne pasje i zainteresowania.

Niezwykle trudny moment w życiu młodej Krystyny Kobyleńskiej nadszedł wraz z wybuchem powstania warszawskiego w sierpniu 1944 r. W ramach niemieckich represji została wówczas aresztowana (wraz z matką), a następnie wywieziona do obozu koncentracyjnego w Mauthausen. Do Polski wróciła dopiero 28 VIII 1945 r.¹¹ W zniszczonym i dźwigającym się z ruin mieście rozpoczęła dalszą edukację. 1 XII 1945 r. została przyjęta na Wydział Fortepianowy Konserwatorium Warszawskiego – klasa Margerity Trombini-Kazuro. W latach 1945–1948 była także uczennicą Państwowej Średniej Szkoły Muzycznej w Warszawie. Z kolei na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego studiowała muzykologię¹². Prawdopodobnie jako wolny słuchacz uczęszczała także na wykłady z historii sztuki¹³. Po kilkudziesięciu latach, w jednym z wywiadów, tak wspominała ten okres swojego życia: „Byłam małym

⁶ Zob. B. Mamontowicz-Łojek, *Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym*, Warszawa 1978, s. 218 i n.

⁷ Kobyleńska wspomina o tym w wywiadzie, jaki udzieliła Renacie Pragłowskiej-Woydtowej w 1986 r. Zob. *Mam wielki kult dla dokumentu*, „Ruch Muzyczny” 30 (1986), nr 20, s. 3.

⁸ CAW-WBH, Kolekcja akt żołnierzy zarejestrowanych w Rejonowych Komendach Uzuppełnień, sygn. II.56.15906, Józef Władysław Kobyleński. O postaci Kobyleńskiego i jego działalności obozowej zob. także: K. Mielnikiewicz, *Kpt. Józef Władysław Kobyleński prekursor kolekcjonerstwa łowieckiego*, Ostrów Mazowiecka 2019.

⁹ Była to szkoła o profilu humanistycznym, znajdująca się przy placu Trzech Krzyży 18 (Kamienica pod Gryfami) w Warszawie.

¹⁰ Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego (dalej: AUW), sygn. 16499, Akta osobowe Krystyny Kobyleńskiej, Świadectwo dojrzałości liceum ogólnokształcącego, b. p.

¹¹ Ibidem, Życiorys Krystyny Kobyleńskiej, b. p.

¹² Ibidem, b. p.

¹³ *Mam wielki kult dla dokumentu*, s. 3. W aktach osobowych Krystyny Kobyleńskiej przechowywanych w AUW nie ma informacji o tym, że studiowała historię sztuki.

uczniem wielkich profesorów: Zofii Rabcewiczowej, Zbigniewa Drzewieckiego, Margerity Trombini-Kazuro. Dało mi to przygotowanie od strony muzycznej”¹⁴.

Początki pracy zawodowej

Czas studiów to jednocześnie początek zaangażowania Krystyny Kobylańskiej w pracę naukowo-wydawniczą oraz społeczną. W 1947 r., dzięki poparciu poety i pisarza Juliana Tuwima, rozpoczęła współpracę z redaktorem działu muzycznego „The New York Times” Olinem Downesem¹⁵. Jej głównym zadaniem było wyszukiwanie materiałów dotyczących pochodzenia Chopina, które następnie pocztą dyplomatyczną były przesyłane do Stanów Zjednoczonych¹⁶. W tym samym okresie nawiązała kontakt z Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie¹⁷ (zostając członkiem komisji naukowej) oraz Komitetem Wykonawczym „Roku Chopinowskiego 1949”, który ustanowiono dla uczczenia setnej rocznicy śmierci Fryderyka Chopina. Obejmował on cykl prac i imprez artystycznych oraz uroczystości. W 1949 r. Kobylańska opracowała i wydała *Kalendarz Roku Chopinowskiego 1949*¹⁸ oraz antologię wierszy o Chopinie pt. *Fryderyk Chopin – natchnieniem poetów*, z przedmową Stanisława Dobrowolskiego¹⁹. Ponadto od czerwca do października 1948 r. prowadziła w Polskim Radio audycje informacyjne dotyczące wspomnianego już Komitetu Wykonawczego „Roku Chopinowskiego 1949”²⁰.

Krystyna Kobylańska była również aktywna jako publicystka i autorka tekstów zamieszczanych na łamach miesięcznika „Życia Śpiewaczego”²¹, wydawanego

¹⁴ *Mam wielki kult dla dokumentu*, s. 3.

¹⁵ Olin Downes (1886–1955) – amerykański krytyk muzyczny. W latach 1906–1924 pracował w „Boston Post” a następnie w „The New York Times” (1924–1955). Por. L. Weldy, *Music criticism of Olin Downes and Howard Taubman in The New York Times. Sunday edition: 1924–1929 and 1955–1960*, Southern California 1965.

¹⁶ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 220, Olin Downes, b. p.

¹⁷ Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie powstał 17 marca 1934 r. Zgodnie z paragrafem czwartym statutu „celem [Instytutu] jest krzewienie kultu dla Fryderyka Chopina przez stworzenie centralnej placówki naukowej w dziedzinie chopinoznawstwa, przez zorganizowanie we własnej siedzibie muzeum, archiwum i biblioteki, przez uskutecznienie kompletnego wydawnictwa naukowo-artystycznego dzieł Chopina, przez urządzenie specjalnych koncertów i odczytów, przez wydawanie stałego organu Chopinowi poświęconego, przez współdziałanie z innymi chopinowskimi organizacjami, stowarzyszeniami tak w kraju, jak i za granicą”. Zob. G. Michniewicz, *Geneza i działalność Instytutu Fryderyka Chopina 1934–1939*, „Rocznik Chopinowski” 1983, t. 15, s. 122.

¹⁸ *Kalendarz* został wydany w poznańskim wydawnictwie Mercuriusz. Zob. AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 432, *Kalendarz Roku Chopinowskiego 1949*, b. p.

¹⁹ K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin natchnieniem poetów*, Warszawa 1949; AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 1000, „Fryderyk Chopin natchnieniem poetów”, b. p.

²⁰ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka: 314, 315, 316, 317, Polskie Radio 1948, b. p.

²¹ W miesięczniku „Życie Śpiewacze” ukazały się w tym okresie następujące teksty Krystyny Kobylańskiej: *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina – Jenny Lind*, 1948, nr 1, s. 11–12; *Pieśni Chopina*, 1948, nr 2, s. 11–13; *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina – Konstancja z Gładkowskich Grabowska*, 1948, nr 3, s. 9–12; *Żelazowa Wola wczoraj, dziś i jutro*, 1949, nr 1–2, s. 24–25; *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina*, 1949, nr 3, s. 9–10; *Chopin, Elsner i pierwsze Konserwatorium*, 1949, nr 4, s. 21–23; *Międzynarodowe Konkursy im. Fryderyka Chopina*, 1949, nr 10, s. 31–34.

przez Radę Naczelną Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczy, w którym była już wtedy etatowym pracownikiem²². W tym czasie uzyskała także członkostwo w Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych (ZAIKS)²³. Warto w tym miejscu przytoczyć opinię ówczesnej docent Zakładu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego Zofii Lissy, która napisała o Kobylańskiej tak: „Należy do najdojrzałych studentów w naszym Zakładzie. Posiada za sobą kilka poważnych artykułów badawczych i przystępuje do pracy nad monografią o [Józefie] Elsnerze”²⁴.

Pomimo tak dobrej opinii Krystyna Kobylańska nie dokończyła studiów na Uniwersytecie Warszawskim i nie otrzymała dyplomu. Być może na drodze do ich sfinalizowania stanęły uwarunkowania zdrowotne. W marcu 1950 r. Krystyna Kobylańska prosiła Dziekana Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego o udzielenie jej urlopu do końca roku akademickiego, ze względu na przewlekłą chorobę, która wymagała leczenia klimatycznego. Z kolei w zaświadczeniach lekarskich z tego okresu pojawia się diagnoza: niewydolność wieloguczołowa, która wyłączała możliwość systematycznej pracy²⁵. Inną przyczyną nieukończenia studiów mogła być też trudna sytuacja materialna jej najbliższej rodziny. Ojciec Kobylańskiej, zwracając się do ówczesnego ministerstwa obrony narodowej z prośbą o zapomogę, tak ją uzasadniał: „Żyję w ciężkich warunkach materialnych. [...] Dziś, gdy nas czworo²⁶ posiada tylko jedno łóżko, a ucząca się młodzież nie ma stołu do nauki – każda pomoc ma dla mnie znaczenie”²⁷.

Towarzystwo im. Fryderyka Chopina²⁸ w Warszawie

Latem 1951 r. w siedzibie Towarzystwa im. Fryderyka Chopina (TIFC) w Warszawie Krystyna Kobylańska przygotowała wystawę fotografii rękopisów Fryderyka Chopina. Na 500 planszach umieszczono fotograficzne odbitki rękopisów arcydzieł muzycznych Chopina rozproszonych po świecie, fotografie jego listów, powinszowań, dedykacji, podpisów na książkach oraz rysunków. Wystawa została urozmaicona sztychami Warszawy z epoki Chopinowskiej oraz ilustracjami osób związanych z życiem i twórczością polskiego kompozytora. Publicysta „Słowa Powszechnego” napisał o tej wystawie w następujący sposób:

²² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1545, „Życie śpiewacze”, Pismo Redaktora Naczelnego Witolda Wrońskiego do Krystyny Kobylańskiej z dnia 26 kwietnia 1949 r. w sprawie przejścia od dnia 1 maja 1950 r. na umowę o dzieło, b. p.

²³ AUW, sygn. 16499, Akta osobowe Krystyny Kobylańskiej, Życiorys Krystyny Kobylańskiej, b. p.

²⁴ Ibidem, Pismo Zofii Lissy do Dziekana Wydziału Humanistycznego UW z dnia 20 marca 1950 r., b. p.

²⁵ Ibidem, Zaświadczenie lekarskie z dnia 12 listopada 1949 oraz 10 marca 1950 r., b. p.

²⁶ Krystyna Kobylańska mieszkała wraz z rodzicami i bratem Janem, który był studentem Politechniki Warszawskiej.

²⁷ CAW-WBH, Kolekcja akt żołnierzy zarejestrowanych w Rejonowych Komendach Uzupelnień, sygn. II.56.15906, Józef Władysław Kobylański.

²⁸ Na nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu członków Instytutu im. Fryderyka Chopina w dniu 3 lipca 1950 r. została zmieniona nazwa stowarzyszenia na „Towarzystwo im. Fryderyka Chopina”. Por. *Działalność Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w okresie 20-lecia Polski Ludowej*, Warszawa 1965, s. 4 (maszynopis w: AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 353, TIFC).

Rzuca się w oczy planowość i celowość tego ze wszech miar udanego przedsięwzięcia. *Spiritus movens* tej imprezy to Krystyna Kobylańska, młody i zapalony badacz Chopina (...). Jej bogata inwencja i kilkumiesięczna praca stworzyły wystawę o niezaprzeczonej wartości naukowej, propagandowej i wychowawczej. Z pełną erudycją i zapałem udziela zwiedzającym wyjaśnień²⁹.

1 X 1951 r., a więc niedługo po przygotowaniu opisanej wystawy, Krystyna Kobylańska podjęła etatową pracę w Towarzystwie im. Fryderyka Chopina. Celem tej instytucji była przede wszystkim popularyzacja osoby i twórczości Fryderyka Chopina. Towarzystwo gromadziło bezcenne rękopisy i pamiątki dotyczące życia i twórczości polskiego kompozytora. Siedziba TIFC mieściła się początkowo w skromnym lokalu przy ul. Władysława Hibnera 15 (dawniej ul. Zgoda) w Warszawie³⁰. Dopiero na przełomie 1953 i 1954 roku TIFC przeniósł swe zbiory i agendy do Zamku Ostrogskich przy ul. Okólnik 1.

Od samego początku pracy w TIFC Krystyna Kobylańska czynnie włączyła się w nurt nowych zadań współdziałając przy powstawaniu Muzeum i Archiwum TIFC. Po niedługim czasie powierzono jej kierownictwo Działu Muzealno-Archivalnego Towarzystwa³¹. W styczniu 1953 r. została powołana na członka działającej przy TIFC Komisji Zabytków i Pamiątek Chopinowskich³². Zadaniem komisji była przede wszystkim popularyzacja postaci Fryderyka Chopina oraz opieka nad miejscami i zabytkami związanymi z jego osobą. Z kolei w 1956 r. powołano Kobylańską na członkiem Rady Naukowej Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Zasiadała w niej do 1962 r.³³

W okresie pracy w Muzeum TIFC Krystyna Kobylańska przygotowała 8 wystaw poświęconych Fryderykowi Chopinowi za granicą: ZSRR (1954), Francja (1956, 1957), Japonia (1957), RFN (1959), Czechosłowacja³⁴ (1960), Szwecja (1963),

²⁹ *Wystawa fotografii rękopisów Fryderyka Chopina*, „Słowo Powszechne” 5 (1951), nr 188, s. 3; AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 295, Katalog fotografii rękopisów Fryderyka Chopina, b. p.

³⁰ B. Sydow, *Biblioteka Towarzystwa im. Fryderyka Chopina (dawn. Instytutu Fryderyka Chopina)*, „Bibliotekarz. Czasopismo poświęcone sprawom bibliotek i czytelnictwa” 18 (1951), nr 10–11, s. 156.

³¹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Zaświadczenie z dnia 22 stycznia 1954 r. dyrektora TIFC, b. p.

³² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Pismo sekretarza zarządu M. Idzikowskiego z dnia 22 stycznia 1953 r. o powołaniu Krystyny Kobylańskiej na członka Komisji Zabytków i Pamiątek Chopinowskich, b. p.

³³ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Pismo Prezesa Zarządu TIFC prof. Zbigniewa Drzewieckiego z dnia 11 IV 1962 r. w sprawie odwołania wszystkich członków Rady Naukowej, b. p.

³⁴ Tytuł wystawy: „Fryderyk Chopin. Dokumenty i pamiątki w reprodukcjach faksymilowych”. Została otwarta 8 września 1960 r. w Pradze. Równoległe do prac przy organizacji wystawy Krystyna Kobylańska w Czechosłowacji prowadziła prace badawczo-naukowe w muzeach, archiwach i bibliotekach. Odwiedziła wówczas m.in. Dieczyn, Litomierzyce, Teplice, Mariańskie Łaźnie, Karlowe Wary, Brno. Do zbiorów TIFC otrzymała wówczas liczne dary: stare litografie, programy koncertów, prospekty, fotografie. Zob. AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 108, Praha, b. p.

Wielka Brytania (1964)³⁵ oraz 19 w kraju (głównie w siedzibie Muzeum – Zamku Ostrogskich)³⁶. Była również autorką 10 katalogów do wystaw krajowych oraz dwóch do zagranicznych³⁷. Przy okazji prac nad wystawami przyczyniła się do publikacji druków faksymilowych portretów i autografów Fryderyka Chopina, co umożliwiło udostępnianie społeczeństwu w Polsce i za granicą materiałów źródłowych przy jednoczesnym zaoszczędzeniu oryginałów. Kobylańska zainicjowała także prace konserwatorskie nad eksponatami muzealnymi i archiwalnymi. W celu współdziałania w obszarze zagadnień muzealno-archiwalnych oraz naukowych nawiązała liczne kontakty z osobami i instytucjami, zarówno na płaszczyźnie krajowej, jak i międzynarodowej. Jednym z efektów tak rozumianej współpracy było m.in. przekazanie w postaci daru listu Fryderyka Chopina do Juliana Fontany przez Juliana Godlewskiego za pośrednictwem Aleksandra Janty³⁸.

W 1957 r. Krystyna Kobylańska, podczas konferencji w Muzeum Narodowym w Warszawie, wystąpiła z wnioskiem, aby przekazać TIFC materiały dotyczące życia i twórczości Fryderyka Chopina znajdujące się w tymże Muzeum. Jej starania i zabiegi przyniosły rezultat – w lutym 1958 r. zbiory muzealne związane z Chopinem trafiły do TIFC³⁹. W 1958 r. Kobylańskiej udało się również pozyskać do TIFC poprzez zakup w Paryżu 55 stron autografów Chopina oraz komplet 59 tomów XIX-wiecznych czasopism: „Revue Musicale” (za lata 1827–1855), oraz „Gezette Musicale” (za lata 1834–1880). Ten ostatni nabytek był niezwykle cenny, ponieważ żadna z ówczesnych bibliotek paryskich nie posiadała takiego kompletu. Z kolei wśród autografów uwagę zwracał szkic sonaty g-moll na fortepian i wiolonczelę – ostatni utwór (opus 65) Chopina, wydany jeszcze za jego życia⁴⁰.

Jako kustosz Muzeum Kobylańska troszczyła się również o gromadzenie zbiorów i ich opracowywanie. Dzięki jej staraniom w 1966 r. Muzeum Chopina

---

³⁵ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Działalność Krystyny Kobylańskiej w Towarzystwie im. Fryderyka Chopina w Warszawie w ogólnym zarysie od dnia 1 X do 1 V 1959, b. p.; ibidem, Wyciąg z protokołu posiedzenia Prezydium Zarządu FIFC z dnia 26 I 1963 r, b. p.; ibidem, Dane dotyczące stanowiska Krystyny Kobylańskiej w FIFC w okresie 1 X 1951 do 30 IV 1966, b. p.

³⁶ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Dane dotyczące stanowiska Krystyny Kobylańskiej w FIFC w okresie 1 X 1951 do 30 IV 1966, b. p.

³⁷ Por.: AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 954, Scenariusz i katalog wystawy: „Fryderyk Chopin. Dokumenty i pamiątki w reprodukcjach faksymilowych” Praga 1960, b. p.; ibidem, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 408, Scenariusz wystawy Chopinowskich druków faksymilowych dla zbiorowej wystawy „Europa – nasze dziedzictwo” Szwecja 1963, b. p.

³⁸ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Działalność Krystyny Kobylańskiej w Towarzystwie im. Fryderyka Chopina w Warszawie w ogólnym zarysie od dnia 1 X do 1 V 1959, b. p.

³⁹ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Pismo do Ministra Kultury i Sztuki Tadeusza Galińskiego z dnia 29 maja 1959 r., b. p.

⁴⁰ Wszystkie te zbiory Kobylańska zakupiła od trzech antykwaryuszy francuskich, którzy otrzymali je od rodziny spadkobierców Augusta Franchomme’a, przyjaciela Chopina, wiolonczelisty i kopisty jego utworów. Zob. AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 735, Francja 1958, b. p.

posiadało 1030 pozycji muzealnych (inwentarzowych)⁴¹, pozyskanych w wyniku poszukiwań w kraju i zagranicą (w 1951 r., kiedy rozpoczynała pracę, placówka dysponowała tylko 13). W okresie jej działalności 70 obiektów poddano dezynfekcji, 50 całkowitej konserwacji (w tym wszystkie dzieła i prawie wszystkie listy Fryderyka Chopina), a 25 oprawie konserwatorskiej. Przewodniczyła również Komisji Zakupów Muzealiów powołanej przy Towarzystwie Fryderyka Chopina przez Ministra Kultury i Sztuki. Sporządzała ekspertyzy dla potrzeb instytucji krajowych i zagranicznych. Ponadto przyczyniła się do założenia księgi inwentarzowej i katalogu podręcznego, sporządziła tematyczne wyciągi (np. Żelazowa Wola), zapoczątkowała katalog naukowy, a także stworzyła Dział Dokumentacji i Zbiorów oraz Międzynarodowy Centralny Katalog Chopinowskich Zbiorów Muzealnych (4 tys. kart)⁴².

Kobyłańska wielokrotnie była delegowana do prac badawczo-naukowych poza granicami kraju. W ich efekcie przywiozła do Polski wiele cennych materiałów, niejednokrotnie nieznanymi, a nieodzownymi do badań nad postacią Fryderyka Chopina. Były to najczęściej dokumenty wyszukane przez nią samą i zakupione do TIFC (1500 pozycji), ofiarowane przez darczyńców (200 pozycji) oraz opracowane w bibliotekach, muzeach i archiwach (2000 pozycji)⁴³. Aby jednak bardziej zobrazować działania Kobyłańskiej w tym obszarze, warto sięgnąć do przykładów. W 1957 r. polska badaczka została wydelegowana do Francji i Anglii. Z trzytygodniowej wówczas wizyty w Londynie i Paryżu przywiozła 200 fotografii, 100 negatywów, 50 wydawnictw nutowych (pierwodruków), 50 książek oraz kilkadziesiąt różnego rodzaju druków, programów, wycinków itp. związanych z postacią, życiem i twórczością Fryderyka Chopina. Zbiory TIFC wzbogaciły się nie tylko o eksponaty muzealne, ale o materiały naukowe, stanowiące źródło dla badaczy, muzykologów i muzyków. Niezwykle owocna okazała się także wizyta Kobyłańskiej w British Museum, gdzie wynotowała i przezfotografowała najwartościowsze pozycje – rękopisy, pierwodruki i prace o Chopinie. Odwiedziła także kolekcjonerów i właścicieli prywatnych w Londynie, Oksfordzie i Cambridge. To właśnie wtedy udało się jej m.in. kupić pierwodruk walca *As-dur* za 2 szylingi. We Francji z kolei Kobyłańska odwiedziła Nohant, gdzie spotkała się z wnuczką George Sand – Aurore Lauth-Sand (córka Maurycego, syna George Sand). Dzięki pomocy Muzeum w Paryżu udało się jej sfotografować wnętrze zamku, w którym niegdyś mieszkał Chopin. Efektem wyprawy było także nawiązanie kontaktu z naukowcami – chopinologami⁴⁴.

⁴¹ Por. *Nowe Chopiniana w Muzeum TIFC. Dary Arthura Hedleya*, „Ruch Muzyczny” 9 (1965), nr 4, s. 2.

⁴² AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 699, TIFC, Dane dotyczące stanowiska Krystyny Kobyłańskiej w TIFC w okresie 1 X 1951 do 30 IV 1966, b. p.

⁴³ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 699, TIFC, Pismo do Ministra Kultury i Sztuki Tadeusza Galińskiego z dnia 29 maja 1959 r., b. p.

⁴⁴ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 72, Anglia 1957, b. p.

Podobna wyprawa miała miejsce w lutym 1959 r. Kobyłańska udała się wtedy do Lozanny w Szwajcarii na spotkanie z Alfredem Cortot – francuskim pianistą oraz właścicielem bogatej kolekcji, wśród której dominowały dokumenty i pamiątki po Fryderyku Chopinie. Polska badaczka mogła wówczas zapoznać się przede wszystkim z rękopisami i pierwszymi wydaniem dzieł, listami, portretami, medalami oraz olbrzymim księgozbiorem⁴⁵.

Krystyna Kobyłańska jako kierownik Działu Muzealno-Archiwalnego TIFC reprezentowała również Polskę na Kongresach Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (Association Internationale des Bibliothèques Musicales – AIBM) w Warszawie (1960), Sztokholmie (1962) oraz Dijon (1965)⁴⁶. Aby zobrazować udział polskiej badaczki w tych wydarzeniach warto bliżej przyjrzeć się choćby jednemu z nich. W 1962 r. Kobyłańska, wraz z Marią Prokopowicz z Biblioteki Narodowej w Warszawie, reprezentowały Polskę podczas VI Kongresu Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych, który odbywał się w Królewskiej Akademii Muzycznej w Sztokholmie oraz na Uniwersytecie w Uppsali⁴⁷. Podczas kongresu poruszana była problematyka nowoczesnych form gromadzenia, inwentaryzacji, katalogowania i naukowego opracowania zbiorów muzycznych. Kobyłańska połączyła udział w kongresie z wizytami w bibliotekach: Bibliotece Królewskiej, Bibliotece Królewskiej Akademii Muzycznej, Muzeum Historii Muzyki i Instrumentów, a także w zbiorach prywatnych, należących m.in. do Rudolfa Nydahla czy Karen Hörböll-Nordqvist. Została również zaproszona do domu Mai Wetter i jej męża – byłego marszałka dworu królewskiego w Sztokholmie. Efektem tego spotkania było podarowanie TIFC materiałów związanych z Raulem Koczalskim (ucniem Chopina), jakie znajdowały się w posiadaniu Wetterów. Nawiązała również kontakt z autorem monografii o szwedzkich polonikach, profesorem Uniwersytetu w Uppsali Józefem Trypućko⁴⁸.

Latem 1964 r. Kobyłańska udała się do Francji, w ramach wymiany kulturalnej. Odwiedziła wówczas Paryż, Chantilly, Fontainebleau i Marsylię. Z Francji na zaproszenie Gabriela Quetgłasa Amenguala i jego małżonki Mercedes – właścicieli celi Chopina w Valldemosie⁴⁹ – Kobyłańska wyjechała na Majorkę, na której przebywała 15 dni, poznając nieznaną jej literaturę hiszpańską i źródła związane z polskim kompozytorem⁵⁰.

⁴⁵ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 112, Alfred Cortot, b. p.; ibidem, teczką 533, Szwajcaria 1959, b. p.; K. Kobyłańska, *Spotkania z Alfredem Cortot*, „Ruch Muzyczny” 6 (1962), nr 20, s. 18.

⁴⁶ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 744, Francja 1965 – Dijon, b. p.

⁴⁷ M. Prokopowicz, *VI Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych w Sztokholmie*, „Ruch Muzyczny” 6 (1962), nr 23, s. 18.

⁴⁸ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobyłańskiej, teczką 708, Szwecja 1962, Sprawozdanie z podróży służbowej do Szwecji 12–26 sierpnia 1962 r., b. p.; K. Kobyłańska, *Szwedzkie chopiniana*, „Ruch Muzyczny” 7 (1962), nr 9, s. 8–9.

⁴⁹ W klasztorze kartuzów w Valldemosie, w trzech pomieszczeniach celi nr 4 (dawniej nr 3, gdyż cela przeora – obecnie nr 1, nie była wtedy liczona) mieszkali Fryderyk Chopin i George Sand w okresie 20 XII 1838 – 13 II 1839.

⁵⁰ K. Kobyłańska, *Z podróży na Majorkę*, „Ruch Muzyczny” 9 (1965), nr 4, s. 12–13, nr 6, s. 5–6, nr 7, s. 7–9.

Równoległe do pracy badawczej Krystyna Kobylańska prowadziła działalność odczytową na temat osoby i twórczości Fryderyka Chopina. W związku z tym w 1963 r. gościła w Instytucie Francuskim w Berlinie⁵¹, w 1965 r. w Kolonii, Aachen (Akwizgranie) i Düsseldorfie⁵² a w 1966 r. w Palmie i Lyonie. We Francji Kobylańskiej udało się wówczas nawiązać znajomość z Marthe Ganche⁵³ – wdową po Édouard Ganche, francuskim chopinologu i kolekcjonerze, która udostępniła jej cenne materiały ze zbiorów swojego męża⁵⁴. Kobylańska uzyskała wówczas wgląd do oryginałów siedmiu tomów, w których zebrane były dzieła, zrewidowane u schyłku życia przez samego Fryderyka Chopina (naniesienia ołówkiem). Od 1927 r. wszystkie tomy były własnością Édouarda Ganche’a, który otrzymał je w Lyonie od Anne Houston, niezamężnej siostrzenicy Jane Wilhelminy Stirling. Kobylańskiej udało się oglądać owe oryginały 29 września i 2 października 1967 r. w towarzystwie 81-letniej właścicielki, która stwierdziła, iż Kobylańska jest pierwszą osobą od śmierci Édouarda Ganche’a (1945), która została dopuszczona do obejrzenia tych tomów, i ostatnią za jej życia. Warto jeszcze dodać, iż w przerwie między pracą nad dziełami Chopina, w dniach 30 września – 1 października 1967 r. Kobylańska skorzystała z zaproszenia i odwiedziła w Monaco Nadię Boulanger – francuską kompozytorkę, dyrygentkę i pedagoga, a także wielką przyjaciółkę Polski i jej muzyki⁵⁵.

O zaangażowaniu Krystyny Kobylańskiej w pracę muzealną najlepiej świadczy wypowiedź kilkukrotnego członka jury Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina a także znawcy twórczości Chopina i właściciela jednej z najwspanialszych kolekcji chopinowskich na świecie Arthura Hedleya, które napisał w 1960 r.:

Z największą satysfakcją i radością znalazłem się znowu w mieście Chopina, a zwłaszcza w przepięknym Zamku Ostrogskich. I muszę tu nadmienić, że nie znam w Europie przyjemniejszego i lepiej utrzymanego muzeum, tak świetnie dostosowanego do muzykologicznych poszukiwań. Nic tu nie ujdzie bacznej uwagi wytrawnego kustosza, którym jest Pani Krystyna Kobylańska – kieruje ona z niezwykłą energią i pietyzmem pracami konserwatorskimi i katalogowaniem ciągle mnożących się skarbów. Każdy badacz-chopinolog jest przyjmowany z największą uprzejmością i może zaspokoić swą ciekawość, zarówno w dziedzinie dokumentacji, jak i wszelkich potrzebnych informacji⁵⁶.

⁵¹ Celem wyjazdu było m.in. wygłoszenie odczytu pt. „Chopin w Paryżu”. Na polecenie Rady Naukowej TIFC Kobylańska zbadała także archiwum w Bibliotece Instytutu Muzycznego w Berlinie, posiadające liczne wydania kompozycji Raula Koczalskiego. Por. AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 80, Niemiecka Republika Federalna – Instytuty Francuskie 1963, b. p.

⁵² AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 81, Instytuty francuskie w RFN, b. p.

⁵³ Marthe Ganche (1886–1971), z domu Bouvaist – pianistka i pedagog, uczennica Alfreda Cortot, profesor Konserwatorium w Lyonie.

⁵⁴ *Krystyna Kobylańska o swych ostatnich pracach, podróżach i zamierzeniach*, „Ruch Muzyczny” 12 (1968), nr 12, s. 7-8.

⁵⁵ AMFCW, Kolekcja Krystyny Kobylańskiej, teczka 375, *Prace Chopina nad zbiorowym wydaniem dzieł własnych*, b. p.; K. Kobylańska, *Prace Chopina nad zbiorowym wydaniem dzieł własnych*, „Ruch Muzyczny” 12 (1968), nr 14, s. 3–6.

⁵⁶ A. Hedley, *Album Marii Wodzińskiej – koniec legendy*, „Ruch Muzyczny” 4 (1960), nr 20, s. 4.

Pomimo pochwał i oczywistych sukcesów Krystyna Kobylańska – na mocy uchwały Prezydium Zarządu TIFC, w styczniu 1966 r., po blisko 15 latach, otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę, której koniec nastąpił 30 IV 1966 r.⁵⁷ W korespondencji z chopinologiem Ludwikiem Bronarskim z Fryburga, tak tłumaczyła ten fakt:

Doszło do tego po kilku bardzo dla mnie ciężkich latach nagonki [...]. Moralna krzywda, którą potrafił mi wyrządzić ci ludzie, nie jest do opisania. Na zasadzie „nieobecni nigdy nie mają racji” decyzję podjął Zarząd TIFC (gdzie przeważnie zasiadają fachowcy z innych dziedzin – istny nonsens!) w czasie mojej nieobecności w kraju i to dosłownie w dniu, w którym wygłaszałam odczyt o Chopinie w Instytucie Francuskim w Aix-la-Chapelle. Na tę decyzję Zarządu, Rada Naukowa TIFC wniosła sprzeciw. Zarząd nie zmienił zdania i w konsekwencji cała Rada Naukowa podała się do dymisji. Ale kogo to wszystko obchodzi?⁵⁸.

Podobnie pisała również do Władysława Bichniewicza – prawnuka siostry Fryderyka Chopina Ludwika Jędrzejewiczowej: „Po 15 latach ciężkiej, pionierskiej i pełnej oddania pracy (...) wyrządzono mi wiele krzywd”⁵⁹. Z kolei ówczesny prezes TIFC Teodor Zalewski tak przedstawiał atmosferę powstałą wokół Kobylańskiej:

Władza [muzeum] niemal niepodzielnie. Specjalizowała się w wyszukiwaniu chopinowskich „rarytasów”. Odnosiło się wrażenie, że chciała zapewnić sobie całkowitą niezależność; ignorowała polecenia dyrektora, nie chciała mieć przy sobie nikogo [...], a swoją „autonomię” posunęła tak daleko, że klucze od szaf nosiła we własnej torebce i zabierała do domu. Nikt nie mógł sobie dać rady z nią i zaszła potrzeba interwencji na szczeblu prezesa”⁶⁰.

Sama Kobylańska odpierała zarzuty prezesa, uważając je za bezpodstawne:

Pan Zalewski, wybrany na Prezesa TIFC [...] uznał za słuszne podpisać pismo rozwiązujące ze mną umowę o pracę – bez uzasadnienia, bez porozumienia z Radą Naukową TIFC, której byłam członkiem. [...]. Zaledwie po miesięcznej kadencji (dokładnie 9 XII 1965) przyczynił się [Zalewski] do uchwały Prezydium Zarządu w wymienionej sprawie [zwolnienia]. Niewiele więc mógł p. Zalewski wiedzieć o mojej pracy. [...] Wszystkie moje listy do ówczesnego Zarządu TIFC z prośbą o osobiste przedstawienie obiektywnie udokumentowanego stanu rzeczy [...] nigdy nie osiągnęły celu⁶¹.

⁵⁷ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Pismo Prezydium Zarządu TIFC z dnia 3 I 1966 r. do Krystyny Kobylańskiej w sprawie wypowiedzenia umowy o pracę, b. p.

⁵⁸ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 105, Ludwik Bronarski, List Krystyny Kobylańskiej do Ludwika Bronarskiego, Paryż, 8 czerwca 1967 r., b. p.

⁵⁹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 888, Władysław Bichniewicz, List do Władysława Bichniewicza z dnia 1 marca 1973 r., b. p.

⁶⁰ T. Zalewski, *Ze wspomnień byłego prezesa*, „Rocznik Chopinowski” 1983, t. 15, s. 162.

⁶¹ K. Kobylańska, *Do Komitetu Redakcyjnego „Rocznika Chopinowskiego”*, „Rocznik Chopinowski” 1984, t. 16, s. 224.

Centre de la Recherche Scientifique w Paryżu

Krystyna Kobylańska, będąc jeszcze pracownikiem TIFC, podjęła starania o możliwość odbycia stażu naukowego w Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS (Krajowy Ośrodek Badań Naukowych) w Paryżu. W styczniu 1966 r. dyrekcja CNRS pozytywnie rozpatrzyła jej prośbę. W piśmie zwrotnym strona francuska informowała Kobylańską, iż została przydzielona do Sekcji Językoznawstwa Ogólnego CNRS i otrzymała uposażenie pracownika badawczego (attaché de recherche) w wysokości ok. 1 850 franków miesięcznie⁶². Po wypełnieniu wszystkich formalności, m.in. uzyskanie paszportu i wizy, jeszcze w kwietniu 1966 r. Kobylańska udała się do Francji. Kontynuowała wówczas prace nad znajdującymi się we Francji rękopisami dzieł Fryderyka Chopina dla „Katalogu rękopisów muzycznych Fryderyka Chopina”, realizowanego przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne. Ponadto Kobylańska, na zlecenie Departamentu Muzyki Biblioteki Narodowej w Paryżu, zbierała i opracowywała dokumentację znajdującą się w zbiorach francuskich, która dotyczyła Chopina i jego środowiska we Francji. W ramach poszukiwań badawczych polska badaczka podróżowała wówczas po całej Francji, odwiedzając kilkakrotnie m.in.: Lyon, Chantilly, Perpignan, Nohant-Vic, Marsylię, Fontainbleau, Montmorency. Odwiedziła również Fryburg w Szwajcarii (spotkała się z chopinologiem Ludwikiem Bronarskim, który współpracował z Ignacym Paderewskim przy redakcji „Dzieł Wszystkich” Chopina⁶³) oraz hiszpańską Majorkę. Do tego ostatniego miejsca została zaproszona przez Stowarzyszenie Dziennikarzy w Palmie, aby wygłosić odczyt „Chopin w Paryżu”. Kobylańska została wówczas odznaczona przez mera Złotą Odznaką miasta Palmy oraz srebrną odznaką przez Stowarzyszenie Dziennikarzy⁶⁴.

Stypendia na prace badawcze

Po powrocie do kraju w październiku 1967 r. Kobylańska pozostawała bez stałego zatrudnienia. Prosiła wówczas za pośrednictwem Związku Kompozytorów Polskich Ministerstwo Kultury i Sztuki o przyznanie jej stypendium twórczego na ukończenie prac nad „Katalogiem rękopisów dzieł Fryderyka Chopina”⁶⁵. W efekcie wspomnianej prośby, w marcu 1969 r. Kobylańska otrzymała półroczne

⁶² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 710, Centre National de la Recherche Scientifique 1965–1967, Pismo Le Directeur General du Centre National de la Recherche Scientifique L. Plin z dnia 18 stycznia 1966, b. p.

⁶³ O tej postaci zob. A. Porębowiczowa, *Polski muzyk w Fryburgu (w 70 rocznicę urodzin dr Ludwika Bronarskiego)*, „Ruch Muzyczny” 4 (1960), nr 20, s. 2–3.

⁶⁴ *Krystyna Kobylańska o swych ostatnich pracach, podróżach i zamierzeniach*, „Ruch Muzyczny” 12 (1968), nr 12, s. 7–8.

⁶⁵ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 547, Stypendia, Pismo z dnia 4 listopada 1968 r. do Prezesa Zarządu Związku Kompozytorów Polskich Stefana Śledzińskiego, b. p.

stypendium w wysokości 12 tys. złotych⁶⁶. W przesłanym sprawozdaniu z wykorzystania środków finansowych (styczeń 1970) informowała resort kultury, iż opracowała i przesała do Polskiego Wydawnictwa Muzycznego następujące teksty: dzieła wydane po śmierci Fryderyka Chopina (z numeracją i bez numeracji), dzieła niewydane, dzieła i szkice niezidentyfikowane oraz dzieła przypisywane polskiemu kompozytorowi⁶⁷. W lutym 1970 r. otrzymała kolejne stypendium, aby mogła kontynuować dalsze prace nad rękopisami Chopina⁶⁸.

Latem 1970 r., na zlecenie Wrocławskiego Oddziału Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków, Kobylańska wygłosiła cykl wykładów pt. „Śladami Chopina przez kraj i Europę” podczas XXV Festiwalu Chopinowskiego. Wystąpiła wówczas m.in. w Dusznikach-Zdroju, Wrocławiu, Łądku-Zdroju oraz Kudowie-Zdroju⁶⁹.

Działalność odczytową i popularyzatorską dotyczącą osoby Fryderyka Chopina Krystyna Kobylańska łączyła z pracami badawczymi. W 1971 r. udała się do Balderton w Anglii na spotkanie ze znawcą twórczości Chopina i autorem licznych prac – Adamem Harasowskim, który w 1967 r. wydał monografię pt. *The Skein of legends around Chopin*⁷⁰ („Kłębek legend wokół Chopina”). Była to krytyczna analiza istniejących wówczas ponad 40 biografii polskiego kompozytora. Wstęp do tej książki napisał Arthur Hedley. Kobylańska wraz z Harasowskim prowadzili poszukiwania badawcze m.in. w British Museum i wymieniali się swoimi dotychczasowymi ustaleniami⁷¹.

Po powrocie do kraju w 1972 r. w Państwowym Instytucie Wydawniczym Krystyna Kobylańska wydała dość spory tom *Korespondencji Fryderyka Chopina z rodziną*, w której zamieściła wszystkie wówczas dostępne listy kompozytora⁷². Na szczególne uznanie zasługuje edytorskie opracowanie tego zestawu, jak również obszerny i bardzo staranny komentarz, jakim został opatrzony. W tym samym roku otrzymała półroczne stypendium Ministerstwa Kultury i Sztuki w celu podjęcia pracy na przygotowanie dwutomowej publikacji: *Chopin w polskiej literaturze pamiętnikarskiej* oraz *Chopin w obcej literaturze pamiętnikarskiej*, w której miały zostać uwzględnione takie płaszczyzny jak: Chopin-kompozytor, improwizator, pianista i pedagog⁷³. Ze względu jednakże na rozległość tematu oraz konieczność przeprowadzenia licznych

⁶⁶ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczk 547, Stypendia, Pismo z dnia 28 marca 1969 r. w sprawie przyznania stypendium, b. p.

⁶⁷ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczk 547, Stypendia, Pismo z dnia 10 stycznia 1970 r. – sprawozdanie z wykonanych prac nad „Katalogiem rękopisów dzieł Fryderyka Chopina”, b. p.

⁶⁸ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczk 547, Stypendia, Pismo z dnia 21 lutego 1970 r. w sprawie przyznania stypendium, b. p.

⁶⁹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczk 709, Odczyt: „Śladami Chopina poprzez kraj i Europę” – XXV Festiwal Chopinowski w Dusznikach 1970, b. p.

⁷⁰ A. Harasowski, *The Skein of legends around Chopin*, Glasgow 1967.

⁷¹ *A Chopin book is taking shape in Balderton*, „Newark Advertiser” 14 August 1971, s. 22.

⁷² K. Kobylańska, *Korespondencja Fryderyka Chopina z rodziną*, Warszawa 1972.

⁷³ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczk 547, Stypendia, Pismo z dnia 6 maja 1972 r. w sprawie przyznania stypendium, b. p.; ibidem, teczk 613, „Chopin w obcej literaturze pamiętnikarskiej”, b. p.

i kosztownych kwerend, Kobyłańska w czerwcu 1974 r. wystąpiła z wnioskiem o przedłużenie stypendium⁷⁴. Rezultatem przyznania środków było ustalenie przez badaczkę 66 autorów wspomnień, pamiętników i dzienników związanych z Chopinem. Kobyłańska opracowała także częściowo (w postaci kartoteki) bibliografię do tego zagadnienia⁷⁵. Prace nad przygotowaniem wspomnianej publikacji kontynuowała w kolejnych latach. Ministerstwo Kultury i Sztuki przyznało jej także kolejne środki finansowe: dwumiesięczne stypendium w 1975 r. i czteromiesięczne w 1976 r. W sprawozdaniu z wykonanych działań Kobyłańska w październiku 1976 r. napisała:

Ustalenie możliwie pełnej listy polskich i obcych autorów wspomnień, pamiętników i dzienników (publikowanych i niepublikowanych), skolacjonowanie tekstów wydanych z istniejącymi oryginałami, odczytanie rękopisów niewydanych, (...) wreszcie opracowanie źródłowych komentarzy i bibliografii wymaga ok. 5 lat pracy dla każdego tomu. Toteż ukończenie tej pracy w okresie jej stypendiowania (...), nie było możliwe nawet w stosunku do jednego tomu⁷⁶.

W czerwcu 1976 r., w setną rocznicę śmierci George Sand, Krystyna Kobyłańska wzięła udział w uroczystościach w Nohant. Organizatorem tego wydarzenia był specjalnie powołany komitet przy współpracy Jeunesses Musicales de France i Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Muzycznej. Patronat nad całością objęli z kolei francuski Minister Kultury Michel Guy, Ambasador PRL w Paryżu Tadeusz Olechowski oraz członek Akademii Francuskiej Louis Leprince Ringuet. Otwarto wówczas wystawę „Z młodych lat Chopina”, przygotowaną przez TIFC i eksponowaną w Atelier de Delacroix w Nohant. Krystyna Kobyłańska z kolei wygłosiła odczyt „George Sand, Chopin et la musique”⁷⁷. W Nohant polska badaczka spotkała się także z przedstawicielami świata nauki, m.in. największym znawcą życia i twórczości George Sand – Georges Lubin, oraz Thèrese Marix-Spire⁷⁸.

Z zachowanej dokumentacji wynika także, iż Kobyłańska prowadziła prace nad biografią polskiego kompozytora w ramach projektu „Żywot Chopina”, który realizowała w okresie od 1 marca 1976 r. do 28 lutego 1977 r. dzięki przyznaniu jej rocznego stypendium Ministerstwa Kultury i Sztuki⁷⁹. Zapewne dzięki temu

⁷⁴ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z dnia 3 czerwca 1974 r. w sprawie przedłużenia stypendium, b. p.

⁷⁵ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z dnia 25 listopada 1975 r. do Komisji Stypendialnej – sprawozdanie, b. p.

⁷⁶ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z dnia 20 października 1976 r. – sprawozdanie ze stypendium, b. p.

⁷⁷ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 1186, George Sand, Chopin et la musique, b. p.; *La visite de l'Ambassadeur de Pologne S. E. Tadeusz Olechowski à Nohant: une rencontre historique*, „La Nouvelle République”, 14 juin 1976, s. 4; H. Wróblewska-Straus, *W setną rocznicę śmierci George Sand*, „Ruch Muzyczny” 20 (1976), nr 18, s. 2.

⁷⁸ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 1200, Francja 1976, Sprawozdanie z podróży służbowej do Francji 7 VI-30 VII 1976, b. p.

⁷⁹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z dnia 29 marca 1976 r. w sprawie przyznania stypendium na okres: 1 III 1976–28 II 1977, b. p.

wspieraniu Kobylańska przystąpiła do zebrania dokumentacji, którą podzieliła na bloki tematyczne: diariusz Chopinowski, Chopin w polskiej literaturze pamiętnikarskiej, Chopin w obcej literaturze pamiętnikarskiej, Chopin w polskiej prasie współczesnej (do 1849 r.), Chopin w obcej prasie współczesnej (do 1849 r.) oraz źródłowe opracowanie cytatów z listów Chopina, do Chopina i o Chopinie (poza korespondencją z rodziną i George Sand)⁸⁰.

Kolejne roczne stypendium Kobylańska otrzymała od Stowarzyszenia Autorów ZAIKS w 1978 r. Podjęła się wówczas opracowania tematu „Improwizacje Chopina”. Prace badawcze prowadziła w bibliotekach, muzeach i archiwach w całej Polsce. Korespondowała również z badaczami zagranicą⁸¹.

W maju 1978 r. Kobylańska wzięła udział w uroczystościach związanych z 25-leciem działalności Koła Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Katowicach. Zaprezentowała wówczas odczyt pt.: „O muzykalności George Sand i jej poglądach na twórczość Chopina”⁸². Następnie w październiku tego samego roku Kobylańska wyjechała do Austrii na zaproszenie Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Wiedniu oraz Instytutów Francuskich w Salzburgu oraz Innsbrucku. Wygłosiła wówczas kilka wykładów: „Chopin à Paris” (Innsbruck, 20 października 1978), „Chopin, George Sand et la musique” (Salzburg, 23 października 1978), „Chopin – George Sand und die Musik” (Wiedeń, 24 października 1978). W Wiedniu Kobylańska została również zaproszona przez ówczesnego prezydenta Austrii Rudolfa Kirschschlägera na przyjęcie zorganizowane w Palais Palfy z okazji święta narodowego tego kraju⁸³.

W grudniu 1979 r. dzięki wsparciu Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku i przyznanego stypendium⁸⁴, a także pomocy Marii Gordon-Smith z Palm Beach na Florydzie⁸⁵ Krystyna Kobylańska wyjechała do Stanów Zjednoczonych⁸⁶. Przebywała tam do końca września 1980 r. Polska badaczka przeprowadziła wówczas zakrojone na szeroką skalę poszukiwania listów Fryderyka Chopina na wschodnim wybrzeżu: w Nowym Jorku, New Jersey, Waszyngtonie, Bostonie, Cambridge,

⁸⁰ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 547, Stypendia, Sprawozdanie z prac wykonanych dzięki stypendium z Funduszu Autorskiego Ministerstwa Kultury i Sztuki za okres od 1 III 1976 do 28 II 1977, b. p.

⁸¹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z dnia 14 X 1978 r. do Zarządu Funduszu Popierania Twórczości Stowarzyszenie Autorów „ZAIKS”, b. p.

⁸² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1286, Odczyt w Katowicach 17 maja 1978, b. p.

⁸³ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1403, Austria: 18–27 X 1978 – Wiedeń, Innsbruck, Salzburg, b. p.

⁸⁴ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1418, The Kociusko Foundation New York, b. p.

⁸⁵ Była ona autorką, wraz Georgiem R. Markiem, książki o Fryderyku Chopinie, wydanej w Nowym Jorku w 1978 r. Zob.: K. Kobylańska, *Książka o Chopinie G. R. Marka i M. K. Gordon-Smith*, „Ruch Muzyczny” 18 (1979), nr 25, s. 18.

⁸⁶ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1417, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej 1 XII 1979 – 29 IX 1980, b. p.

Stevenson, Palm Beach i Miami. Nieznane listy Chopina znajdowała w zbiorach prywatnych, bibliotekach publicznych i uniwersyteckich. Kobyłańska odnalazła także największy wówczas na świecie zbiór katalogów aukcyjnych (katalogi licytacji amerykańskich i europejskich) w bibliotece The Grolier Club of New York. „Zdążyłam sprawdzić ok. 25 tys. [ksiązek] prosto z półek – z ok. 40 tys. traktujących o muzyce lub między innymi o muzyce. Lektura była pasjonująca. Zawierała ogromną ilość informacji o listach Chopina znanych i nieznanach, liczne facsimile lub cytaty całości i fragmentów” – mówiła w wywiadzie dla „Przekrój” w grudniu 1982 r.⁸⁷ Warto dodać, iż wyniki swoich naukowych poszukiwań w Stanach Zjednoczonych Kobyłańska zaprezentowała w maju 1983 r. podczas pierwszej w historii sesji naukowej poświęconej Fryderykowi Chopinowi, zorganizowanej przez Université de Paris-Sorbonne (Paris IV) oraz Société Chopin à Paris⁸⁸. Polska badaczka wygłosiła wówczas referat „Autographes des oeuvres et des lettres de Frédéric Chopin dans des collections américaines”⁸⁹.

W maju 1981 r. Kobyłańska, na wniosek Państwowego Instytutu Wydawniczego, otrzymała roczne stypendium (1 marca 1981 – 28 lutego 1982) z Funduszu Autorskiego Ministerstwa Kultury i Sztuki. Przyznane środki przeznaczyła wówczas na założenie i opracowanie kartoteki dat dotyczących życia i twórczości Fryderyka Chopina, będącej bazą dla przygotowania pierwszego „Kalendarium Chopinowskiego”⁹⁰.

Latem 1981 r. Kobyłańska udała się do Francji. Przebywała tam na zaproszenie Christiane Smeets-Sand (spadkobierczyni George Sand) w Gargillesse oraz u jej siostry Geneviève Chauve, mieszkającej w Orsay pod Paryżem⁹¹.

Prace nad „Kalendarium Chopinowskim” kontynuowała w kolejnych latach. W lipcu 1982 r. uzyskiwała kolejne stypendium, tym razem półroczne (lipiec–grudzień 1982)⁹². Kobyłańska w sprawozdaniu z lutego 1983 r. pisała:

Prowadzona kartoteka dat powiększyła się o 405 pozycji. Łącznie 2 300. Znaczną część prac poświęciłam problemom związanym z epistolografią Chopinowską oraz działalnością koncertową kompozytora. Uwzględniłam też już wszystkie prawie materiały (nieznane) przywiezione w 1980 r. ze Stanów Zjednoczonych, w 1981 r. z Francji oraz w 1982 r. z Berlina Wschodniego⁹³.

⁸⁷ *Nieznane autografy Chopina*, „Przekrój” 1982, nr 1958–1959, s. 21.

⁸⁸ Premier Festival Chopin à Paris. Colloque International sur Frédéric Chopin coproduction Paris IV Sorbone et Société Chopin, 7 mai 1983.

⁸⁹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczka 1239, Manuscrits des oeuvres et des lettres de Frédéric Chopin dans des collections américaines, Exposé 1983, b. p.

⁹⁰ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczka 547, Stypendia, Pismo z dnia 30 marca 1982 r. w sprawie przyznania stypendium, b. p.

⁹¹ *Nieznane autografy Chopina*, „Przekrój” 1982, nr 1958–1959, s. 21.

⁹² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczka 547, Stypendia, Pismo z dnia 10 lipca 1982 r. w sprawie przyznania stypendium, b. p.

⁹³ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyłańskiej, teczka 547, Stypendia, Pismo z dnia 15 lutego 1983 r. – sprawozdanie ze stypendium, b. p.

O swoich pracach nad „Kalendarium Chopinowskim”, który przygotowywała dla Państwowego Instytutu Wydawniczego w Warszawie, Krystyna Kobylańska pisała w lipcu 1991 r. do Grzegorza Michalskiego, ówczesnego podsekretarza stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki:

Praca ta jest już poważnie zaawansowana; można powiedzieć, że prawie całe życie mi zajęła, a dla wymienionego wydawcy poświęciłam już około 10 lat. Tymczasem PIW nadesłał mi dnia 5 lipca 1991 r. pismo anulujące umowę na rzecz jedynie listu gwarancyjnego. Musiałam zatem zwrócić zaliczkę i – co smutniejsze – nie mając już umowy w ZAIKS-ie, nie mogę korzystać z chętnie uprzednio udzielanych mi przez Związek zaliczek. Pragnąc jednakże kontynuować tę pracę mojego życia zwracam się do Pana Ministra z gorącą prośbą o łaskawe przyznanie mi w tym celu stypendium Ministerstwa Kultury i Sztuki⁹⁴.

Audycje w radio i telewizji

Krystyna Kobylańska była także autorką kilkudziesięciu audycji na antenie Polskiego Radia. Swoje pierwsze audycje, jak już wspomniano, prezentowała w 1948 r. W latach następnych przygotowywała głównie programy tematyczne. Dla przykładu, w kwietniu 1952 r. w ramach cyklu „Historia muzyki polskiej” wystąpiła z audycjami poświęconymi Józefowi Elsnerowi⁹⁵. Henryk Swolkień, znany publicysta muzyczny i kompozytor, w tygodniku „Radio i Telewizja” tak pisał w 1961 r.:

Staramy się [...] raz jeszcze wyczarować nastrój uroczego cyklu audycji słowno-muzycznych, opracowanych jakże starannie i wnikliwie przez Krystynę Kobylańską, cyklu „Dzieło Chopina w świetle wypowiedzi i komentarzy”, który niedawno po blisko półtorarocznym bytowaniu na radiowej antenie, dobiegł końca. To niby takie proste: zebrać i wybrać cytaty przeplatając nimi utwory Chopina w najlepszym wykonaniu. A jednak nie było to proste i łatwe, choć w efekcie udało się nad wyraz dobrze. Krystyna Kobylańska, znana propagatorka wszystkiego co ma związek z Chopinem, udowodniła swoim cyklem, że w ma sobie coś z artystki⁹⁶.

Warto dodać, iż audycje, o których pisze Henryk Swolkień, Kobylańska rozpoczęła w kwietniu 1960 r.⁹⁷ W 1964 r. w programie I Polskiego Radia przygotowała audycję pt. „U Chopina na Majorce” (17 października)⁹⁸. W lutym 1965 r.

⁹⁴ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 547, Stypendia, Pismo z 8 lipca 1991 r. – prośba o stypendium, b. p.

⁹⁵ Audycja odbyła się w Polskim Radio Warszawa w dniach 22 i 29 kwietnia 1952 roku. Zob.: AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1924, Józef Elsner – I i II audycja w Polskim Radio Warszawa, 22 i 29 kwietnia 1952 r., b. p.

⁹⁶ H. Swolkień, *O Chopinie dobrze i źle*, „Radio i Telewizja” 17 (1961), nr 31, s. 4.

⁹⁷ Zapisy audycji znajdują się w: AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 719/1, Audycje 1-15, b. p.

⁹⁸ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 42, „U Chopina na Majorce” 17 X 1964, b. p.

z kolei wystąpiła w TV, gdzie informowała widzów o obiektach, jakie znajdują się w Muzeum TIFC w Warszawie⁹⁹. 14 marca 1968 r. w programie II Polskiego Radia wystąpiła z audycją „Po preludia na Majorkę” w cyklu „Podróże muzyczne”¹⁰⁰. W październiku i listopadzie 1963 r., również w programie II Polskiego Radia, opowiadała o „Nowych Chopinianach” w zbiorach TIFC¹⁰¹. 13 stycznia 1976 r. w programie II TV po recitalu Krystiana Zimmermana wypowiadała się na temat: „Jak grał Chopin”. Ten sam program został powtórzony cztery lata później, 17 października 1980 r.¹⁰²

W 1968 r. Krystyna Kobylańska była także konsultantem dwóch filmów krótkometrażowych: „... mnie tu wiatr zapędził” oraz „Fryderyk Chopin: przejazdem przez Paryż”, których premiera odbyła się w 1969 r. Oba dzieła zrealizowane zostały przez Wytwórnę Filmów Oświatowych w Łodzi¹⁰³.

Działalność wydawnicza

Polska historiografia muzyczna zawdzięcza Krystynie Kobylańskiej wiele. Jest ona bowiem przede wszystkim autorką fundamentalnych opracowań rękopisów Fryderyka Chopina i jego spuścizny epistolograficznej. Obok pozycji przywołanych już w niniejszym tekście, Kobylańska wydała kilka innych znaczących prac. W 1955 r. w Polskim Wydawnictwie Muzycznym opublikowała *Chopin w kraju. Dokumenty i pamiątki*¹⁰⁴. Była to publikacja o charakterze dokumentalnym, w której zamieściła dokumenty i pamiątki z życia i twórczości Fryderyka Chopina, odnoszące się do okresu pobytu kompozytora w Polsce w latach 1810–1830. Warto nadmienić, iż dzieło to ukazało się również w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim.

W 1977 r. Krystyna Kobylańska wydała pionierską dwutomową publikację *Rękopisy utworów Chopina. Katalog*¹⁰⁵. Prezes Związku Literatów Polskich Jarosław Iwaszkiewicz tak wówczas napisał o tej publikacji:

Kobylańska do głębi wyczerpuje swój temat. Książka jej zawiera dane o 564 autografach i 616 kopiach oraz o wielu innych formach przekazu jak np. pierwodruki z własnoręcznymi adnotacjami kompozytora. Kobylańska podaje wiadomości o rękopisach utworów, pozostawionych w formie szkiców i notatek oraz o manuskryptach

⁹⁹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1423, Telewizja – 18 II 1965, b. p.

¹⁰⁰ *Po preludia na Majorkę*, „Radio i Telewizja” 24 (1968), nr 11, s. 6, 12.

¹⁰¹ 17 X i 15 XI 1963 r. Zob.: AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 406, Nowe Chopiniana – Polskie Radio, b. p.

¹⁰² AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1160, „Jak grał Chopin” – TV, b. p.

¹⁰³ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 336, Konsultacje i komentarze do filmu, b. p.

¹⁰⁴ *Chopin w kraju. Dokumenty i pamiątki*, oprac. K. Kobylańska, Kraków 1955.

¹⁰⁵ *Rękopisy utworów Chopina. Katalog*, t. 1–2, oprac. K. Kobylańska, Kraków 1977.

utworów nie zidentyfikowanych, wreszcie utworów przypisywanych Chopinowi i domniemanych. [...] To dzieło gigantyczne, rezultat wieloletniego trudu jednej słabej kobiety, nie ma sobie równego na świecie. Wszelkie „katalogi” dzieł Bacha czy Mozarta noszą inny charakter, sporządzane są na innych zasadach, nie chodzi w nich o rękopisy. Powinniśmy wyrazić Kobylańskiej głęboką wdzięczność za tę pracę. Powinna ona być uwieczniona przez Akademię¹⁰⁶.

Swoją opinię wyraził również amerykański muzykolog z Uniwersytetu w Pensylwanii Jeffrey Kallberg:

Katalogi, podobnie jak dzieła sztuki, można rozumieć na różnych poziomach. Ale podczas gdy „warstwy” w, powiedzmy sonacie, wykazują pewnego rodzaju „znaczenie” koncertowe w odniesieniu do zawartości muzycznej utworu, to w opisie faktów odbierają swoje znaczenie od siły sugestii. W katalogach wplecione są – w każdym razie w dobrych – wątki niezliczonych badań: zadaniem uczonego jest przede wszystkim rozpoznanie możliwości projektu, a następnie wydobycie i połączenie różnych pasm w spójną całość. Kobylańska swym żmudnym i pionierskim wysiłkiem włąła w swój katalog wielką wiedzę naukowca; nawet sporadyczne błędy i niedopatrzenia sugerują dalsze badania. Katalog powinien stać się na wiele lat standardowym dziełem referencyjnym tego typu w studiach Chopinowskich¹⁰⁷.

Nie mniej entuzjastyczną recenzję napisał także wybitny włoski chopinolog Gastone Belotti z Padwy:

[...] Kobylańska, jedna z najbardziej aktywnych, żarliwych i kompetentnych chopinologów, podróżowała po Europie w poszukiwaniu rękopisów (autografów i kopii) dzieł Chopina z zamiarem [ich] uporządkowania, opisanie i skatalogowanie. Nigdy nie byliśmy pewni, czy to będzie kompletna praca, zdając sobie sprawę, jak wiele wysiłku trzeba było i jakie trudności pokonać. [...]. Ta książka jest tym czym czego brakuje w obszernej bibliografii Chopina. Mamy do czynienia [...] z pracą naprawdę godną pochwały, która dobrze oddaje pracowitość i wiedzę Krystyny Kobylańskiej. [...] Ta książka będzie używana przez długi czas i jest mało prawdopodobne, aby z czasem straciła na ważności. [...] Dzieło Kobylańskiej jest arcydziełem, które dobrze przemawia za autorką [...]. Katalog będzie niezbędny dla większych bibliotek i każdej biblioteki muzycznej¹⁰⁸.

¹⁰⁶ J. Iwaszkiewicz, *Rękopisy Chopina*, „Życie Warszawy” 1977, nr 208, s. 7.

¹⁰⁷ J. Kallberg, *Krystyna Kobylańska. Rękopisy Utworów Chopina. Katalog [Manuscripts of Chopin's Works. Catalogue]*, „19th-Century Music” 1979, vol. 3, nr 2, s. 163–169. W kolekcji archiwalnej Krystyny Kobylańskiej znajduje się reprint tejże recenzji z własnoręcznym podpisem Jeffrey Kallberga. Zob. AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1388, Jeffrey Kallberg – Chicago, b. p. Zob. także: J. Kallberg, *O klasyfikacji rękopisów Chopina*, „Rocznik Chopinowski” 1985, t. 17, s. 63–96.

¹⁰⁸ G. Belotti, *Krystyna Kobylańska. Manuscripts of Chopin's Works. Catalogue. Kraków 1977, vol. I (628 pages), vol. II (324 pages)*, „Chopin Studies” 1985, t. 1, s. 297–304. O postaci Gastona Belottiego szerzej zob. J. Kowalczyk, „Chopin i Polska to dwie pasje mojego życia”. *Wspomnienie o Gastonie Belottim*, „Rocznik Chopinowski” 1985, t. 17, s. 17–22. Zob. także AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczką 1062, Gastone Belotti- Padwa, b. p.

Dwa lata później, w 1979 r., wspólnie z niemieckim wydawnictwem G. Henle Kobylańska wydała w Monachium *Frédéric Chopin. Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*¹⁰⁹. Wersja niemiecka różniła się w kilku istotnych punktach od wydania polskiego, które było pomyślane jako czysty indeks rękopisów, podczas gdy wydanie niemieckie rozszerza się o indeks tematyczno-bibliograficzny, włączając pierwsze wydania i reprodukcję incipitów.

W 1981 r. opracowała i wydała w Państwowym Instytucie Wydawniczym dwutomową *Korespondencję Fryderyka Chopina z George Sand i z jej dziećmi*. Kobylańska włączyła do głównej części publikacji trzy obszernie aneksy. Pierwszy zawiera listy George Sand i Chopina adresowane do ich wspólnego przyjaciela i najbliższego powiernika – Wojciecha Grzymały. Drugi z kolei zawiera listy George Sand do rodziny Chopina, czyli do jego matki i siostry Ludwiki. Trzeci aneks zawiera ogromną ilość, bo aż 437, listów George Sand, w których pisząc do swych przyjaciół wspomina o Chopinie. Ów ostatni aneks zawiera także 42 takie same listy Chopina o niej oraz 7 listów rodziny polskiego kompozytora wzmiankujących o George Sand. Kobylańska chciała odtworzyć w sposób możliwie najpełniejszy dzieje związku obojga artystów, ujawnić istniejące między nimi nieuchwytnie z zewnątrz więzi artystyczne i uczuciowe.

Pod koniec 1983 r. w języku niemieckim ukazał się zbiór 201 listów Fryderyka Chopina *Briefe. Frédéric Chopin*, które opracowała Krystyna Kobylańska. Było to pierwsze od 55 lat wydanie listów Chopina w Niemczech¹¹⁰. Z tej okazji na początku lutego 1984 r. odbył się zorganizowany przez Polnisches Informations- und Kulturzentrum (Ośrodek Informacji Kultury Polskiej) oraz Wydawnictwo Henschelverlag w Berlinie wieczór autorski polskiej badaczki¹¹¹.

Obok wspomnianych powyżej dzieł Krystyna Kobylańska była autorką kilkuset artykułów, recenzji, katalogów wystaw¹¹², ekspertyz i opracowań¹¹³. Publikowała

---

¹⁰⁹ *Frédéric Chopin. Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*, red. K. Kobylańska, München 1979.

¹¹⁰ *Briefe. Frédéric Chopin*, red. K. Kobylańska, Berlin 1983.

¹¹¹ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 1446, NRD 1984, b. p.

¹¹² Katalogi i foldery wystaw to m.in.: K. Kobylańska, M. Idzikowski, *Katalog fotografii rękopisów Fryderyka Chopina* [Zbiory Towarzystwa im. F. Chopina. Pokaz V], Warszawa 1951; K. Kobylańska, *Katalog IV wystawy* [Zbiory muzealne Towarzystwa im. F. Chopina, 22 X 1956–22 i 1957], Warszawa 1956; K. Stromenger, K. Kobylańska, *Katalog III ekspozycji muzealno-archiwalnej. Mozart i Chopin* [23 IV–2 VII 1956], Warszawa 1956; K. Kobylańska, *Faksimile-Reproductionem der Porträts und Handschriften von Fryderyk Chopin* [Ausstellungs-Katalog], Warszawa 1957 [ten sam katalog jest również w języku francuskim]; K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Dokumenty i pamiątki w reprodukcjach faksymilowych* [katalog wystawy zagranicznej z okazji „Roku Chopinowskiego 1960”], Warszawa 1960; K. Kobylańska, *W 150 rocznicę urodzin Fryderyka Chopina* [katalog wystawy, 20 lutego–31 marca 1960], Warszawa 1960; K. Kobylańska, *L'exposition Frederic Chopin originaux et facsimiles organi- see par la Societe Frederic Chopin a Varsovie avec la participation de la Bibliotheque Nationale de Paris et de la Societe „Les Amis de Frederic Chopin”* [katalog wystawy], Paris 1960; K. Kobylańska, *Rodzina Chopina. Dokumenty i pamiątki*, Warszawa 1963.

¹¹³ Zob. m.in. *Fryderyk Chopin i Oskar Kolberg. Nieznane przyczynki*, [w:] *Studia Hieronymo Feicht septuagenario dedicata*, red. Z. Lissa, Kraków 1967, s. 378–390.

m.in. w: „Ruchu Muzycznym”¹¹⁴, „Roczniku Chopinowskim”¹¹⁵, „Revue de Musicologie”¹¹⁶, „Życiu Śpiewaczym”¹¹⁷, „Muzyce”¹¹⁸, w miesięczniku „Polska”¹¹⁹.

¹¹⁴ W „Ruchu Muzycznym” (dalej: RM) Krystyna Kobylańska opublikowała następujące teksty: „Królowa snów” *Chopina żenująca pomyłką*, RM 6 (1962), nr 3, s. 1–3; *Nieznaną rękopis Fryderyka Chopina*, 6 (1962), nr 4, s. 1–3; *Spotkania z Alfredem Cortot*, RM 6 (1962), nr 20, s. 18; *Nowe Chopiniana w zbiorach TIFC*, RM 7 (1963), nr 9, s. 8; *Szwedzkie Chopiniana*, RM 7 (1963), nr 9, s. 8–9; *Z podróży na Majorkę*, RM 9 (1965), nr 4, s. 12–13; *Z podróży na Majorkę (II)*, RM 9 (1965), nr 6, s. 5–6; *Z podróży na Majorkę (III)*, RM 9 (1965), nr 7, s. 7–9; *Arthur Hedley w Muzeum TiFC*, RM 9 (1965), nr 11, s. 3–4; *Krystyna Kobylańska o swych ostatnich pracach, podróżach i zamierzeniach*, RM 12 (1968), nr 12, s. 7–8; *Prace Chopina nad zbiorowym wydaniem dzieł własnych*, RM 12 (1968), nr 14, s. 3–6; *Nieznanne dedykacje Chopina w Bibliotece Polskiej w Paryżu*, RM 12 (1968), nr 15, s. 14; *Nieznanny portret Chopina*, RM 12 (1968), nr 15, s. 19; *Chopin w zbiorach Chantilly*, RM 12 (1968), nr 18, s. 13–14; „*Spowiedź*” *Ludwika (I)*, RM 12 (1968), nr 20, s. 17–19; „*Spowiedź*” *Ludwika (II)*, RM 12 (1968), nr 21, s. 14–15; *Moje ostatnie spotkanie z Arturem Hedleyem*, RM 14 (1970), nr 2, s. 4–7; *Chopin w zbiorach André Meyera w Paryżu*, RM 14 (1970), nr 10, s. 3–5; „*Transkrypcje listów Chopina*”, RM 16 (1972), nr 19, s. 3–5; *Nieznanne utwory Chopina w zapomnianym albumie*, RM 16 (1972), nr 20, s. 7–8; *Zofia z Poznańskich Rabcewiczowa*, RM 17 (1973), nr 3, s. 15–16; *Zofia z Poznańskich Rabcewiczowa*, RM 17 (1973), nr 4, s. 11–13; *Co sływać? Mówi Krystyna Kobylańska*, RM 23 (1979), nr 4, s. 2; *Autograf roboczy partytury Wariacji B-dur op. 2 Fryderyka Chopina*, RM 23 (1979), nr 23, s. 14–15; *Chopin i Matuszyński. Nieznane dokumenty*, RM 23 (1979), nr 24, s. 3–5; *Nieznanne listy Fryderyka Chopina*, RM 28 (1979), nr 7, s. 9–12; *Mam wielki kult dla dokumentu*, RM 30 (1986), nr 20, s. 3–6; *Nie ma rewelacji są dezinformacje*, RM 30 (1986), nr 25, s. 22–23; *Z podróży do Anglii. Odnaleziony list Chopina*, RM 34 (1990), nr 26, s. 1, 7; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita*, RM 40 (1996), nr 4, s. 32–38; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Niepublikowany list Fryderyka Chopina i George Sand do Wojciecha Grzymały, około 17 lipca 1843]*, RM 40 (1996), nr 5, s. 32–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina ze zbiorów Erica Van Lauwe]*, RM 40 (1996), nr 6, s. 34–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste’a Franchomme’a (1)]*, RM 40 (1996), nr 7, s. 28–31; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste’a Franchomme’a (2)]*, RM 40 (1996), nr 8, s. 32–36; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste’a Franchomme’a (3)]*, RM 40 (1996), nr 9, s. 32–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Jane Wilhelmina Stirling do Auguste’a Franchomme’a]*, RM 40 (1996), nr 13, s. 36–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (1)]*, RM 40 (1996), nr 14, s. 34–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (2)]*, RM 40 (1996), nr 15, s. 35–37; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (3)]*, RM 40 (1996), nr 17, s. 31–33; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (4)]*, RM 40 (1996), nr 18, s. 37–39; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Niepublikowany list Józefa Elsnera do Fryderyka Chopina]*, RM 40 (1996), nr 22, s. 31–33; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Cztery przyczynki do biografii Józefa Elsnera]*, RM 40 (1996), nr 24, s. 32–36; *Zapomniane wydania dzieł Fryderyka Chopina*, RM 41 (1997), nr 1, s. 32–33; *Zapomniane wydania dzieł Fryderyka Chopina (2)*, RM 41 (1997), nr 2, s. 33–35; *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Z warsztatu Fredericka Niecksa]*, RM 41 (1997), nr 3, s. 31–33; *Moja współpraca z G. Henle Musikverlag*, RM 41 (1997), nr 16, s. 34–35.

¹¹⁵ Krystyna Kobylańska opublikowała w „Roczniku Chopinowskim” następujące teksty: *Chopin w Polsce Ludowej*, 1956, t. 1, s. 282–303; *Zbiory muzealne Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie*, 1956, t. 1, s. 304–323; *Chopiniana w Bibliotece Konserwatorium Paryskiego*, 1959, t. 4, s. 136–171; *Expositions, 1961–1964*, t. 6, s. 204–2014; *Nie publikowane dokumenty rodziny Fryderyka Chopina*, 1978, t. 11, s. 75–102; *Improwizacje Fryderyka Chopina*, 1989, t. 19, s. 69–80; *Wykaz improwizacji Fryderyka Chopina*, 1989, t. 19, s. 81–92.

¹¹⁶ K. Kobylańska, *Deux lettres inconnues de Frédéric Chopin et de Maurice Sand à George Sand*, „Revue de Musicologie” 1964, nr 128, s. 117–121.

¹¹⁷ Por. przypis 21. Także: *Transkrypcje mazurków Chopina*, 1951, nr 5–6, s. 8–14; *Polska pieśń rewolucyjna w zbiorach kórnickich. Bibliografii część pierwsza*, 1951, nr 10–12, s. 19–27; *Bibliografii część druga*, „Biuletyn” (dodatek do miesięcznika „Życie Śpiewacze” 1952, nr 5, s. 40–45).

¹¹⁸ *Czescy przyjaciele Chopina*, 1951, nr 1, s. 35–41; *Henrietta Sontag*, 1951, nr 7, s. 23–27; *Nieznanne listy Chopina*, 1958, nr 1/2, s. 90–111.

¹¹⁹ *Chopin nieznanany*, 1959, nr 11, s. 8–9; *Tutaj urodził się Chopin*, 1963, nr 11, s. 21–25; *Chopin, George Sand i Mallorca bella*, 1965, nr 8, s. 18–19; *Siostry Chopina*, 1971, nr 1, s. 8–, 18.

Odnaczenia i nagrody

Krystyna Kobylańska odznaczona była Złotym Krzyż Zasługi (1979). W 1971 r. otrzymała nominację na honorowego wiceprzewodniczącego Edinburgh Chopi Circle. Była członkiem Związku Kompozytorów Polskich – od 1981 r. członkiem zwyczajnym¹²⁰.

W 1986 r. Fundacja Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku uhonorowała polską badaczkę nagrodą w dziedzinie muzyki za rok 1985¹²¹. Owe wyróżnienie było przyznawane Polakom mieszkającym w kraju i na obczyźnie, za wybitne osiągnięcia twórcze w dziedzinach: literatury, medycyny, nauk humanistycznych i ścisłych oraz sztuk pięknych. Razem z Kobylańską nagrodę otrzymali wówczas, m.in. Bronisław Geremek, Adam Michnik, ks. Jan Twardowski, Teodor Parnicki¹²². Polska badaczka, ze względu na chorobę, nie wzięła osobistego udziału w odebraniu nagrody w końcu stycznia 1986 r. w Nowym Jorku. W przesłanym do uczestników gali tekście swojego wystąpienia napisała:

Otrzymana obecnie nagroda jest dla mnie jednocześnie nadzieją na przyszłość i wiarą w słuszność już podjętego trudu związanego z pasjonującymi, ale – powiedzmy szczerze – jakże mozolnymi i odpowiedzialnymi pracami badawczo-naukowymi typu dokumentalnego, kronikarskiego, encyklopedycznego, a więc pracami będącymi bazą źródłową dla wszystkich dalszych. Podjęcie takiego właśnie trudu, który James Clifford¹²³ w swojej pięknej książce o zagadnieniach biografii literackiej nazywa pracą „od kamyków do mozaiki”¹²⁴ – stało się dla mnie nie tylko pasją życia, ale jednocześnie wynikało z poczucia obowiązku i to głównie obowiązku Polaka. Decyzja bowiem poświęcenia się tak wąskiej specjalizacji w ramach prac muzykologicznych wynikała również, a może przede wszystkim z faktu, iż Chopin był wciąż jeszcze jedynym z największych geniuszy muzycznych, których twórczość, jak i życie nie doczekały się podstawowych prac źródłowo-krytycznych. Nie były też jeszcze w owym czasie prowadzone dla celów badawczo-naukowych wszechstronne poszukiwania materiałów źródłowych w bibliotekach, muzeach, archiwach, u antykwaryuszy i kolekcjonerów, w kraju i za granicą. [...] W obliczu powyższych faktów postanowiłam wypełnić – w miarę moich możliwości i sił – przynajmniej niektóre luki w tym zakresie. [...] Dumna jestem z przeświadczenia, iż przyznana mi nagroda jest przede wszystkim hołdem złożonym Fryderykowi Chopinowi¹²⁵.

¹²⁰ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 699, TIFC, Pismo Prezesa Związku Kompozytorów Polskich Józefa Patkowskiego z dnia 18 III 1981 r. o przekwalifikowaniu Krystyny Kobylańskiej na członka zwyczajnego ZKP, b. p.

¹²¹ Wraz z dyplomem otrzymała 5 tys. dolarów amerykańskich.

¹²² *The Alfred Jurzykowski Foundation Awards*, New York 1985, s. 7–11.

¹²³ James Clifford (ur. 1945) – amerykański historyk i antropolog.

¹²⁴ Chodzi o publikację: J. Clifford, *Od kamyków do mozaiki: zagadnienia biografii literackiej*, Warszawa 1978.

¹²⁵ AMFCW, Kolekcja archiwalna Krystyny Kobylańskiej, teczka 1520, Nagroda Fundacji A. Jurzykowskiego za rok 1985, b. p.

Krystyna Kobyleńska od czasu przeprowadzki z Przemyśla wraz z rodzicami w 1931 r., mieszkała w Warszawie przy ul. Górnośląskiej. Ostatnie lata przed śmiercią spędziła w Milanówku. Zmarła 30 stycznia 2009 r. Została pochowana na Cmentarzu Stare Powązki w Warszawie, w grobie swojej matki Władysławy¹²⁶ (kwatery II, rząd 2, miejsce 15).

Patrząc integralnie na życie oraz osiągnięcia Krystyny Kobyleńskiej, trudno wyobrazić sobie dzisiejszą chopinologię bez jej osoby. Jej wkład do badań nad twórczością Fryderyka Chopina sprawił, iż na trwałe weszła do panteonu wielkich i wybitnych polskich muzykologów XX wieku. Niniejszy tekst-biografia jest tylko skromnym wyrazem uznania i czci dla jej wieloletniej pracy badawczej.

Bibliografia

Źródła archiwalne:

Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego:

sygn. 16499, Akta osobowe Krystyny Kobyleńskiej

Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego w Warszawie-Rembertowie:

Akta Personalno-Odznaczeniowe, sygn. AP 13293, Józef Władysław Kobyleński

Kolekcja akt żołnierzy zarejestrowanych w Rejonowych Komendach Uzupelnień, sygn. II.56.15906, Józef Władysław Kobyleński

Archiwum Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie:

Kolekcja archiwalna Krystyny Kobyleńskiej:

teczka 42, „U Chopina na Majorce” 17 X 1964

teczka 72, Anglia 1957

teczka 80, Niemiecka Republika Federalna – Instytuty Francuskie 1963

teczka 81, Instytuty francuskie w RFN

teczka 105, Ludwik Bronarski

teczka 108, Praha

teczka 112, Alfred Cortot

teczka 220, Olin Downes

teczka 295, Katalog fotografii rękopisów Fryderyka Chopina

teczka: 314, 315, 316, 317, Polskie Radio 1948

teczka 336, Konsultacje i komentarze do filmu

teczka 353, TIFC

teczka 375, Prace Chopina nad zbiorowym wydaniem dzieł własnych

teczka 406, Nowe Chopiniana – Polskie Radio

teczka 408, Scenariusz wystawy Chopinowskich druków faksymilowych dla zbiorowej wystawy „Europa – nasze dziedzictwo”, Szwecja 1963

teczka 432, Kalendarz Roku Chopinowskiego 1949

teczka 533, Szwajcaria 1959

teczka 547, Stypendia

---

¹²⁶ Matka Krystyny Kobyleńskiej – Władysława, zmarła 3 kwietnia 1968 r.

- teczka 613, „Chopin w obcej literaturze pamiętnikarskiej”
 teczka 699, TIFC
 teczka 708, Szwecja 1962
 teczka 709, Odczyt: „Śladami Chopina poprzez kraj i Europę” – XXV Festiwal Chopinowski w Dusznikach 1970
 teczka 710, Centre National de la Recherche Scientifique Paris 1965-1967
 teczka 719/1, Audycje 1-15
 teczka 735, Francja 1958
 teczka 744, Francja 1965 – Dijon
 teczka 888, Władysław Bichniewicz
 teczka 954, Scenariusz i katalog wystawy: „Fryderyk Chopin. Dokumenty i pamiątki w reprodukcjach faksymilowych” Praga 1960
 teczka 1000, „Fryderyk Chopin natchnieniem poetów”
 teczka 1062, Gastone Belotti – Padwa
 teczka 1160, „Jak grał Chopin” – TV
 teczka 1186, George Sand, Chopin et la musique
 teczka 1200, Francja 1976, Sprawozdanie z podróży służbowej do Francji 7 VI-30 VII 1976
 teczka 1239, Manuscrits des oeuvres et des lettres de Frédéric Chopin dans des collections américaines, Expose 1983
 teczka 1286, Odczyt w Katowicach 17 maja 1978
 teczka 1388, Jeffrey Kallberg – Chicago
 teczka 1403, Austria: 18-27 X 1978 – Wiedeń, Innsbruck, Salzburg
 teczka 1417, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej 1 XII 1979 – 29 IX 1980
 teczka 1418, The Kociusko Foundation New York
 teczka 1423, Telewizja – 18 II 1965
 teczka 1446, NRD 1984
 teczka 1520, Nagroda Fundacji A. Jurzykowskiego za rok 1985
 teczka 1545, „Życie Śpiewacze”
 teczka 1924, Józef Elsner – I i II audycja w Polskim Radio Warszawa, 22 i 29 kwietnia 1952 r.

Czasopisma i prasa:

„Rocznik Chopinowski”:

- J. Kallberg, *O klasyfikacji rękopisów Chopina*, 1985, t. 17, s. 63–96.
 K. Kobylańska, *Chopin w Polsce Ludowej*, 1956, t. 1, s. 282–303.
 K. Kobylańska, *Chopiniana w Bibliotece Konserwatorium Paryskiego*, 1959, t. 4, s. 136–171.
 K. Kobylańska, *Expositions*, 1961–1964, t. 6, s. 204–2014.
 K. Kobylańska, *Improwizacje Fryderyka Chopina*, 1989, t. 19, s. 69–80.
 K. Kobylańska, *Nie publikowane dokumenty rodziny Fryderyka Chopina*, 1978, t. 11, s. 75–102.
 K. Kobylańska, *Wykaz improwizacji Fryderyka Chopina*, 1989, t. 19, s. 81–92.
 K. Kobylańska, *Zbiory muzealne Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie*, 1956, t. 1, s. 304–323.
 J. Kowalczyk, „Chopin i Polska to dwie pasje mojego życia”. *Wspomnienie o Gastonie Belottim*, 1985, t. 17, s. 17–22.
 G. Michniewicz, *Geneza i działalność Instytutu Fryderyka Chopina 1934–1939*, 1983, t. 15, s. 117–141.
 T. Zalewski, *Ze wspomnień byłego prezesa*, 1983, t. 15, s. 159–166.

„Ruch Muzyczny”:

- A. Hedley, *Album Marii Wodzińskiej – koniec legendy*, RM 4 (1960), nr 20, s. 4.

- K. Kobylańska, *Arthur Hedley w Muzeum TiFC*, RM 9 (1965), nr 11, s. 3–4.
- K. Kobylańska, *Autograf roboczy partytury Wariacji B-dur op. 2 Fryderyka Chopina*, RM 23 (1979), nr 23, s. 14–15.
- K. Kobylańska, *Chopin i Matuszyński. Nieznane dokumenty*, RM 23 (1979), nr 24, s. 3–5.
- K. Kobylańska, *Chopin w zbiorach André Meyera w Paryżu*, RM 14 (1970), nr 10, s. 3–5.
- K. Kobylańska, *Chopin w zbiorach Chantilly*, RM 12 (1968), nr 18, s. 13–14.
- K. Kobylańska, *Co słyhać? Mówi Krystyna Kobylańska*, RM 23 (1979), nr 4, s. 2.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Cztery przyczynki do biografii Józefa Elsnera]*, RM 40 (1996), nr 24, s. 32–36.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Jane Wilhelmina Stirling do Auguste'a Franchomme'a]*, RM 40 (1996), nr 13, s. 36–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste'a Franchomme'a (1)]*, RM 40 (1996), nr 7, s. 28–31.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste'a Franchomme'a (2)]*, RM 40 (1996), nr 8, s. 32–36.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina do Auguste'a Franchomme'a (3)]*, RM 40 (1996), nr 9, s. 32–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Listy Chopina ze zbiorów Erica Van Lauwe]*, RM 40 (1996), nr 6, s. 34–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Nie publikowany list Fryderyka Chopina i George Sand do Wojciecha Grzymały, około 17 lipca 1843]*, RM 40 (1996), nr 5, s. 32–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Nie publikowany list Józefa Elsnera do Fryderyka Chopina]*, RM 40 (1996), nr 22, s. 31–33.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (1)]*, RM 40 (1996), nr 14, s. 34–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (2)]*, RM 40 (1996), nr 15, s. 35–37.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (3)]*, RM 40 (1996), nr 17, s. 31–33.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Szkockie chopiniana (4)]*, RM 40 (1996), nr 18, s. 37–39.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita [Z warsztatu Fredericka Niecksa]*, RM 41 (1997), nr 3, s. 31–33.
- K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Miscellanea inedita*, RM 40 (1996), nr 4, s. 32–38.
- K. Kobylańska, „*Królowa snów*” *Chopina żenującą pomyłką*, RM 6 (1962), nr 3, s. 1–3.
- K. Kobylańska, *Krystyna Kobylańska o swych ostatnich pracach, podróżach i zamierzeniach*, RM 12 (1968), nr 12, s. 7–8.
- K. Kobylańska, *Książka o Chopinie G. R. Marka i M. K. Gordon-Smith*, „*Ruch Muzyczny*” 18 (1979), nr 25, s. 18.
- K. Kobylańska, *Mam wielki kult dla dokumentu*, RM 30 (1986), nr 20, s. 3–6.
- K. Kobylańska, *Moja współpraca z G. Henle Musikverlag*, RM 41 (1997), nr 16, s. 34–35.
- K. Kobylańska, *Moje ostatnie spotkanie z Arthurem Hedleyem*, RM 14 (1970), nr 2, s. 4–7.
- K. Kobylańska, *Nie ma rewelacji są dezinformacje*, RM 30 (1986), nr 25, s. 22–23.
- K. Kobylańska, *Nieznane dedykacje Chopina w Bibliotece Polskiej w Paryżu*, RM 12 (1968), nr 15, s. 14.
- K. Kobylańska, *Nieznane listy Fryderyka Chopina*, RM 28 (1979), nr 7, s. 9–12.
- K. Kobylańska, *Nieznane utwory Chopina w zapomnianym albumie*, RM 16 (1972), nr 20, s. 7–8.
- K. Kobylańska, *Nieznany portret Chopina*, RM 12 (1968), nr 15, s. 19.

- K. Kobylańska, *Nieznany rękopis Fryderyka Chopina*, 6 (1962), nr 4, s. 1–3.
 K. Kobylańska, *Nowe Chopiniana w zbiorach TIFC*, RM 7 (1963), nr 9, s. 8.
 K. Kobylańska, *Prace Chopina nad zbiorowym wydaniem dzieł własnych*, RM 12 (1968), nr 14, s. 3–6.
 K. Kobylańska, *Spotkania z Alfredem Cortot*, RM 6 (1962), nr 20, s. 18.
 K. Kobylańska, „*Spowiedź*” *Ludwiki (I)*, RM 12 (1968), nr 20, s. 17–19.
 K. Kobylańska, „*Spowiedź*” *Ludwiki (II)*, RM 12 (1968), nr 21, s. 14–15.
 K. Kobylańska, *Szwedzkie Chopiniana*, RM 7 (1963), nr 9, s. 8–9.
 K. Kobylańska, *Transkrypcje listów Chopina*, RM 16 (1972), nr 19, s. 3–5.
 K. Kobylańska, *Z podróży do Anglii. Odnaleziony list Chopina*, RM 34 (1990), nr 26, s. 1, 7.
 K. Kobylańska, *Z podróży na Majorkę*, RM 9 (1965), nr 4, s. 12–13.
 K. Kobylańska, *Z podróży na Majorkę (II)*, RM 9 (1965), nr 6, s. 5–6.
 K. Kobylańska, *Z podróży na Majorkę (III)*, RM 9 (1965), nr 7, s. 7–9.
 K. Kobylańska, *Zapomniane wydania dzieł Fryderyka Chopina*, RM 41 (1997), nr 1, s. 32–33.
 K. Kobylańska, *Zapomniane wydania dzieł Fryderyka Chopina (2)*, RM 41 (1997), nr 2, s. 33–35.
 K. Kobylańska, *Zofia z Poznańskich Rabcewiczowa*, RM 17 (1973), nr 3, s. 15–16.
 K. Kobylańska, *Zofia z Poznańskich Rabcewiczowa*, RM 17 (1973), nr 4, s. 11–13.
Nowe Chopiniana w Muzeum TIFC. Dary Arthura Hedleya, RM 9 (1965), nr 4, s. 2.
 A. Porębowiczowa, *Polski muzyk w Fryburgu (w 70 rocznicę urodzin dr Ludwika Bronarskiego)*, RM 4 (1960), nr 20, s. 2–3.
 M. Prokopowicz, *VI Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych w Sztokholmie*, RM 6 (1962), nr 23, s. 18.
 H. Wróblewska-Straus, *W setną rocznicę śmierci George Sand*, RM 20 (1976), nr 18, s. 2.

„*Życie Śpiewacze*”:

- K. Kobylańska, *Bibliografii część druga*, „*Biuletyn*” (dodatek do miesięcznika „*Życie Śpiewacze*” 1952, nr 5, s. 40–45.
 K. Kobylańska, *Chopin, Elsner i pierwsze Konserwatorium*, 1949, nr 4, s. 21–23.
 K. Kobylańska, *Międzynarodowe Konkursy im. Fryderyka Chopina*, 1949, nr 10, s. 31–34.
 K. Kobylańska, *Pieśni Chopina*, 1948, nr 2, s. 11–13.
 K. Kobylańska, *Polska pieśń rewolucyjna w zbiorach kórnickich. Bibliografii część pierwsza*, 1951, nr 10–12, s. 19–27.
 K. Kobylańska, *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina – Jenny Lind*, 1948, nr 1, s. 11–12.
 K. Kobylańska, *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina – Konstancja z Gładkowskich Grabowska*, 1948, nr 3, s. 9–12.
 K. Kobylańska, *Sylwetki wokalistów na tle życia Chopina*, 1949, nr 3, s. 9–10.
 K. Kobylańska, *Transkrypcje mazurków Chopina*, 1951, nr 5–6, s. 8–14.
 K. Kobylańska, *Żelazowa Wola wczoraj, dziś i jutro*, 1949, nr 1–2, s. 24–25.

Inne tytuły:

- A Chopin book is taking shape in Balderton*, „*Newark Advertiser*” 14 August 1971, p. 22.
 G. Belotti, *Krzyszyna Kobylańska. Manuscripts of Chopin's Works. Catalogue. Kraków 1977, vol. I (628 pages), vol. II (324 pages)*, „*Chopin Studies*” 1985, t. 1, s. 297–304.
 J. Iwaszkiewicz, *Rękopisy Chopina*, „*Życie Warszawy*” 1977, nr 208, s. 7.
 J. Kallberg, *Krzyszyna Kobylańska. Rękopisy Utworów Chopina. Katalog [Manuscripts of Chopin's Works. Catalogue]*, „*19th-Century Music*” 1979, vol. 3, nr 2, s. 163–169.
 K. Kobylańska, *Chopin nieznan*, „*Polska*” 1959, nr 11, s. 8–9.
 K. Kobylańska, *Chopin, George Sand i Mallorca bella*, „*Polska*” 1965, nr 8, s. 18–19.
 K. Kobylańska, *Czescy przyjaciele Chopina*, „*Muzyka*” 1951, nr 1, s. 35–41.
 K. Kobylańska, *Deux lettres inconnues de Frédéric Chopin et de Maurice Sand à George Sand*,

- „Revue de Musicologie” 1964, nr 128, s. 117–121.
K. Kobylańska, *Henrietta Sontag*, 1951, „Muzyka” nr 7, s. 23–27.
K. Kobylańska, *Nieznane listy Chopina*, „Muzyka” 1958, nr 1/2, s. 90–111.
K. Kobylańska, *Siostry Chopina*, 1971, „Polska” nr 1, s. 8–9, 18.
K. Kobylańska, *Tutaj urodził się Chopin*, „Polska” 1963, nr 11, s. 21–25.
La visite de l’Ambassadeur de Pologne S. E. Tadeusz Olechowsky à Nohant: une rencontre historique, „La Nouvelle Republique”, 14 juin 1976, s. 4.
Nieznane autografy Chopina, „Przekrój” 1982, nr 1958–1959, s. 21.
A. Ożóg, „Chopin w kraju”, „Życie Ziemi Przemyskiej: organ KM i KP Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej” 1955, nr 14, s. 3.
Po preludia na Majorkę, „Radio i Telewizja” 24 (1968), nr 11, s. 6, 12.
H. Swolkień, *O Chopinie dobrze i źle*, „Radio i Telewizja” 17 (1961), nr 31, s. 4.
Wystawa fotografii rękopisów Fryderyka Chopina, „Słowo Powszechne” 5 (1951), nr 188, s. 3.

Katalogi i foldery wystaw:

- K. Kobylańska, *Faksimile-Reproductionem der Porträts und Handschriften von Fryderyk Chopin* [Ausstellungs-Katalog], Warszawa 1957 [ten sam katalog jest również w języku francuskim].
K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin. Dokumenty i pamiątki w reprodukcjach faksymilowych* [Katalog wystawy zagranicznej z okazji „Roku Chopinowskiego 1960”], Warszawa 1960.
K. Kobylańska, M. Idzikowski, *Katalog fotografii rękopisów Fryderyka Chopina* [Zbiory Towarzystwa im. F. Chopina. Pokaz V], Warszawa 1951.
K. Kobylańska, *Katalog IV wystawy* [Zbiory muzealne Towarzystwa im. F. Chopina, 22 X 1956–22 i 1957], Warszawa 1956.
K. Kobylańska, *L’exposition Frederic Chopin originaux et facsimiles organi- see par la Societe Frederic Chopin a Varsovie avec la participation de la Bibliotheque Nationale de Paris et de la Societe „Les Amis de Frederic Chopin”* [Katalog wystawy], Paris 1960.
K. Kobylańska, *Rodzina Chopina. Dokumenty i pamiątki*, Warszawa 1963.
K. Kobylańska, *W 150 rocznicę urodzin Fryderyka Chopina* [Katalog wystawy, 20 luty–31 marzec 1960], Warszawa 1960.
K. Stromenger, K. Kobylańska, *Katalog III ekspozycji muzealno-archiwalnej. Mozart i Chopin* [23 IV–2 VII 1956], Warszawa 1956.

Opracowania:

- Briefe. Frédéric Chopin*, K. Kobylańska, Berlin 1983.
Chopin w kraju. Dokumenty i pamiątki, oprac. K. Kobylańska, Kraków 1955.
J. Clifford, *Od kamyków do mozaiki: zagadnienia biografii literackiej*, Warszawa 1978.
Z. Felczyński, „Fredreum” i inne teatru przemyskie w latach 1696–1960, Kraków 1966.
Frédéric Chopin. Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis, K. Kobylańska, München 1979.
A. Harasowski, *The Skein of legends around Chopin*, Glasgow 1967.
K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin i Oskar Kolberg. Nieznane przyczynki*, w: *Studia Hieronimo Feicht septuagenario dedicata*, red. Z. Lissa, Kraków 1967, s. 378–390.
K. Kobylańska, *Fryderyk Chopin natchnieniem poetów*, Warszawa 1949;
K. Kobylańska, *Korespondencja Fryderyka Chopina z rodziną*, Warszawa 1972.
B. Mamontowicz-Łojek, *Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym*, Warszawa 1978.
K. Mielnikiewicz, *Kpt. Józef Władysław Kobylański prekursor kolekcjonerstwa łowieckiego*, Ostrów Mazowiecka 2019.
Rękopisy utworów Chopina. Katalog, t. 1–2, oprac. K. Kobylańska, Kraków 1977.

B. Sydow, *Biblioteka Towarzystwa im. Fryderyka Chopina (dawn. Instytutu Fryderyka Chopina)*, „Bibliotekarz. Czasopismo poświęcone sprawom bibliotek i czytelnictwa” 18 (1951), nr 10–11, s. 154–156.

The Alfred Jurzykowski Foundation Awards, New York 1985.

L. Weldy, *Music criticism of Olin Downes and Howard Taubman in The New York Times. Sunday edition: 1924–1929 and 1955–1960*, Southern California 1965.